

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

**Místní samospráva a rozvoj malých obcí
(komparativní případová studie obcí Svěbohov a Rovensko)**

Autor práce: Bc. Petra Vlčková

Vedoucí práce : Ing. Jan Čopík, Ph.D.

© 2020 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Petra Vlčková

Hospodářská politika a správa
Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Místní samospráva a rozvoj malých obcí (komparativní případová studie obcí Svěbohov a Rovensko)

Název anglicky

Local Government and development of small municipalities (comparative case study of municipalities Svěbohov and Rovensko)

Cíle práce

Tématem diplomové práce je problematika místní samosprávy a rozvoje obcí. Výzkum bude zaměřen na vybrané obce Svěbohov a Rovensko ležící v Olomouckém kraji. Cílem práce bude v rámci zvoleného tématu: 1. Charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele obcí. 2. Identifikovat aktéry politického procesu ve vybraných obcích (lokální politické subjekty a podobně). 3. Definovat charakter rozhodovacího procesu místních samospráv v oblasti rozvoje obce.

Metodika

Při vypracování práce bude využit výzkumný přístup, jenž se snaží zohledňovat odlišnosti v obsahu a způsobu rozhodování orgánů místní samosprávy v obcích různých velikostí. Práce bude postavena jako komparativní případová studie dvou obcí. Ke sběru dat budou využity zejména dvě základní techniky – studium dokumentů a dotazování. Dále budou použity další standardní metodologické postupy, především komparace.

Doporučený rozsah práce

60-70 stran

Klíčová slova

Svébohov, Rovensko, obec, rozvoj obce, starosta, komunální politika, volby, kandidátní listina

Doporučené zdroje informací

- BALÍK, S. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4.
- BERNARD, J. (Ed.). Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2011. ISBN 978-80-7419-069-8
- ČMEJREK, J. BUBENÍČEK, V. ČOPÍK, J. Demokracie v lokálním politickém prostoru: specifika politického života v obcích ČR. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3061-5.
- ČMEJREK, J. (Ed.). Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR. Davle: Alfa Nakladatelství, 2009. ISBN 978-80-87168-10-3.
- HEINELT, H. MAGINER, A. CABRIA, M. REYNAERT, H. (eds.). Political leaders and Changing Local Democracy. The European Mayor. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2018
- JÜPTNER, P. Komunální koalice a politické modely. Politologická revue č. 2, 2004, s. 80-101.
- KUKALOVÁ, G. PFEIFEROVÁ, D. Místní finance v ČR. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2018. ISBN 978-80-213-2850-1.
- PEKOVÁ, J. Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-614-1.
- REKTOŘÍK, J. Příručka pro zastupitele měst a obcí. Brno: Masarykova univerzita, 1999. 80-210-2254-X
- REKTOŘÍK, J. ŠELEŠOVSKÝ, J. Strategie rozvoje měst, obcí, regionů a jejich organizací. Brno: Masarykova univerzita, 1999. ISBN 80-210-2126-8.
-

Předběžný termín obhajoby

2019/20 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Jan Čopík, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 9. 3. 2020

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 9. 3. 2020

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 09. 03. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31. 3. 2020

Bc. Petra Vlčková

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu mé diplomové práce Ing. Janu Čopíkovi Ph.D., ale také představitelům obcí Svěbohov a Rovensko, kteří mi věnovali svůj drahocenný čas k poskytnutí informací, zkušeností a názorů.

Místní samospráva a rozvoj malých obcí

(komparativní případová studie obcí Svébohov a Rovensko)

Abstrakt

Diplomová práce je komparativní případovou studií srovnávající dvě obce – Svébohov a Rovensko, na základě stanovených ukazatelů.

Teoretická část práce se zaměřuje na vymezení základních pojmů. Jedná se například o obecní samosprávu a vymezení její působnosti, rozpočet obce a systém komunálních voleb. Úvod praktické části se věnuje stručnému představení obcí z hlediska historie i současnosti, na který navazuje část týkající se analýzy a vyhodnocení socioekonomických a demografických ukazatelů. Nejpodstatnější úsek praktické části se zaměřuje na hospodaření obcí v letech 2015-2018, místní samosprávu a komunální volby. Závěr práce je věnován shrnutí a porovnání výsledků. Zpracováním této studie se potvrdil předpoklad, že starosta malé obce představuje v rámci rozhodovacích procesů dominantního aktéra, který je hlavním iniciátorem rozvojové agendy obce.

Klíčová slova: Svébohov, Rovensko, obec, rozvoj obce, starosta, komunální politika, komunální volby, kandidátní listina

Local Government and development of small municipalities

(comparative case study of municipalities

Svébohov and Rovensko)

Abstract

The graduation thesis is the comparative case study of two villages – Svébohov and Rovensko, based on defined indicators.

The theoretical part of this thesis is focused on the basic terms. As example, local government and its terms of reference, budgets of villages and the system of local elections. The empirical part of the thesis is focused on a brief introduction of villages in terms of history and present; in addition this part consists of analyse and evaluation of socioeconomics and demographics indicators. The essential part of the empirical part is focused on economy of villages in 2015-2019, local governments and local elections. In the last chapter of the thesis are summarised and compared received results. This study has confirmed assumption that a major in a small village is a dominant subject who is the main initiator for development agenda of the village.

Keywords: Svébohov, Rovensko, municipality, development of municipality, mayor, local government, local election, list of candidates

Obsah

1. Úvod	11
2. Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika	12
3. Teoretická část	14
3.1 Veřejná správa a samospráva.....	14
3.2 Státní správa.....	14
3.3 Samospráva	14
3.4 Obec	15
3.4.1 Samostatná působnost	16
3.4.2 Přenesená působnost.....	17
3.5 Orgány obce	17
3.5.1 Zastupitelstvo obce	18
3.5.2 Rada obce	19
3.5.3 Starosta obce.....	19
3.5.4 Obecní úřad	21
3.6 Finance a rozpočet obce.....	23
3.6.1 Charakteristika rozpočtu obce	23
3.6.2 Struktura rozpočtu obce.....	24
3.6.3 Rozpočtový proces	25
3.6.4 Příjmy územní samosprávy	26
3.6.5 Výdaje územní samosprávy.....	27
3.7 Komunální volby	28
3.7.1 Všeobecné volební právo	28
3.7.2 Volební systémy	29
3.7.3 Způsoby volby	30
3.7.4 Volební obvod	30
3.7.5 Volební klauzule a formule	30
4. Praktická část	31
4.1 Charakteristika obcí Svěbohov a Rovensko	31
4.1.1 Obec Svěbohov.....	33
4.1.2 Obec Rovensko.....	35
4.2 Demografický vývoj v obcích.....	37
4.2.1 Shrnutí kapitoly demografický vývoj	39
4.3 Hospodaření vybraných obcí	40

4.3.1	Hospodaření obce Svěbohov	40
	Výkon přenesené působnosti	43
4.3.2	Hospodaření obce Rovensko	43
	Výkon přenesené působnosti	45
4.3.3	Shrnutí kapitoly hospodaření obcí	45
4.4	Komunální systém voleb a samospráva v obcích	46
4.4.1	Komunální volby v obci Svěbohov	46
4.4.2	Samospráva obce Svěbohov	50
4.4.3	Komunální volby v obci Rovensko	53
4.4.4	Samospráva obce Rovensko	56
4.4.5	Shrnutí kapitoly komunální systém voleb a samospráva v obcích	59
5.	Výsledky a diskuse	60
6.	Závěr	63
7.	Seznam použitých zdrojů	66
8.	Přílohy	70

Seznam tabulek, obrázků a grafů

TABULKA 1:	POČET ČLENŮ ZASTUPITELSTVA PODLE VELIKOSTNÍCH KATEGORIÍ	18
TABULKA 2:	VÝVOJ POČTU OBYVATEL V OBCI SVĚBOHOV (1990-2018)	37
TABULKA 3:	VÝVOJ POČTU OBYVATEL V OBCI ROVENSKO (1990-2018)	37
TABULKA 4:	STAV OBYVATEL V OBCI SVĚBOHOV	38
TABULKA 5:	STAV OBYVATEL V OBCI ROVENSKO	38
TABULKA 6:	ZÁVĚREČNÝ ÚČET OBCE SVĚBOHOV 2015-2018	40
TABULKA 7:	SCHVÁLENÝ ROZPOČET OBCE SVĚBOHOV NA ROK 2019	41
TABULKA 8:	SCHVÁLENÝ ROZPOČET OBCE SVĚBOHOV NA ROK 2020	42
TABULKA 9:	ZÁVĚREČNÝ ÚČET OBCE ROVENSKO 2015-2018	43
TABULKA 10:	SCHVÁLENÝ ROZPOČET OBCE ROVENSKO NA ROK 2019	44
TABULKA 11:	KANDIDÁTNÍ LISTINA SNK PATRIOTI	
TABULKA 12:	KANDIDÁTNÍ LISTINA OBČANÉ SVĚBOHOVA	49
TABULKA 13:	KANDIDÁTNÍ LISTINA SDRUŽENÍ HASIČŮ SVĚBOHOV	49
TABULKA 14:	KANDIDÁTNÍ LISTINA NESTRANÍCÍ	55
TABULKA 15:	KANDIDÁTNÍ LISTINA SNK OBCE ROVENSKO	55
TABULKA 16:	VÝLEDKY VOLEB V OBCI SVĚBOHOV 1990-2018	58
TABULKA 17:	VÝLEDKY VOLEB V OBCI ROVENSKO 1990-2018	58

OBRÁZEK 1: ROZPOČTOVÁ SOUSTAVA ČR.....	23
OBRÁZEK 2: STRUKTURA PŘÍJMŮ OBCE.....	26
OBRÁZEK 3: STRUKTURA VÝDAJŮ OBCE	27
OBRÁZEK 4: MAPA MIKROREGIONU ZÁBŘEŽSKO.....	31
OBRÁZEK 5: ZNAK OBCE OBRÁZEK 6: VLAJKA OBCE	34
OBRÁZEK 7: ZNAK OBCE OBRÁZEK 8: VLAJKA OBCE.....	36
OBRÁZEK 9: KANDIDÁTNÍ LISTINY V ROCE 2014.....	47
OBRÁZEK 10: KANDIDÁTNÍ LISTINY V ROCE 2018.....	48
OBRÁZEK 11: SLOŽENÍ ZASTUPITELSTVA 2018.....	50
OBRÁZEK 12: KANDIDÁTNÍ LISTINY V ROCE 2014.....	54
OBRÁZEK 13: KANDIDÁTNÍ LISTINY V ROCE 2018.....	54
OBRÁZEK 14: SLOŽENÍ ZASTUPITELSTVA 2018.....	56
GRAF 1: SROVNÁNÍ VÝVOJE POČTU OBYVATEL V OBCÍCH	37
GRAF 2: PRŮMĚRNÝ VĚK OBYVATEL V OBCÍCH.....	38
GRAF 3: POMĚR HLASŮ VOLEB V ROCE 2018	48
GRAF 4: POMĚR HLASŮ VOLEB V ROCE 2018	54
GRAF 5: SROVNÁNÍ VOLEBNÍ ÚČASTI V LETECH 1990-2018 v %.....	58

1. Úvod

Obec neboli nižší územní samosprávný celek představuje základní jednotku veřejné správy. Sídlní struktura České republiky se pod vlivem dlouhého historického vývoje stala roztržštěnou a nejednotnou. V současné době se na území České republiky rozprostírá více než 6250 obcí, z nichž se téměř 80 % nachází ve velikostním rozmezí do 1000 obyvatel. Do této velikostní skupiny spadají také obce Svěbohov a Rovensko, na které je zaměřena tato diplomová práce.

Řízení a správa obcí probíhá na základě tzv. komunální politiky, jejíž způsob výkonu má v každé obci svá specifika a odlišnosti. Komunální politiku ovlivňuje celá řada faktorů jako socioekonomické ukazatele, demografická struktura, místní sdružení, chování aktérů aj. V malých obcích bývá častým problémem nechuť občanů angažovat se v lokální politice a komunální volby jsou založeny především na osobních sympatiích a preferencích občanů. Klíčovým orgánem územní samosprávy, který má většinu pravomoci je zastupitelstvo obce, ale i přesto má starosta obce důležité postavení a jeho slovo má značnou váhu. Podstatnou úlohu starosta sehrává zejména v oblasti týkající se hospodaření a řízení obce.

Tato diplomová práce je soustředěna na problematiku místní samosprávy a rozvoj sousedících obcí Svěbohov a Rovensko, které se nachází v Olomouckém kraji. K výběru právě těchto dvou obcí autorku vedl nejen blízký vztah k nim, ale také možnost získání povědomí o jejich fungování a řízení.

Práce se skládá ze dvou částí – teoretické a praktické. Teoretická část práce se zaměřuje na vymezení základních pojmů z oblasti obecní samosprávy, financování obcí a komunálních voleb. Praktická část práce se pak zabývá analýzou již zmíněných obcí z různých hledisek. Jedná se zejména o charakteristiku obcí, socioekonomické a demografické ukazatele, hospodaření obcí a obecní samosprávu. Posledním dílčím tématem jsou komunální volby s detailnějším zaměřením na volební období 2018-2022. V závěru práce je provedeno shrnutí a komparace všech zkoumaných aspektů u vybraných obcí.

2. Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Tématem diplomové práce je problematika místní samosprávy a rozvoj obcí. Výzkum je cílen na dvě sousedící obce Svébohov a Rovensko, které leží v Olomouckém kraji. Jedná se o komparativní případovou studii těchto vybraných obcí. V rámci vybraného tématu diplomové práce jsou stanoveny tyto cíle:

1. Charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele obcí
2. Identifikovat aktéry politického procesu ve vybraných obcích
3. Definovat charakter rozhodovacího procesu místních samospráv v oblasti rozvoje obce

Cílem práce je nalézt odpovědi na následující výzkumné otázky: Kdo ve vybraných obcích přichází s podněty k investičním akcím a tím i k rozvoji obce? Dostačují obcím finanční prostředky na běžný chod obce a jakým způsobem obce řeší případný nedostatek finančních prostředků? Je lokální politický systém utvořen pouze z nezávislých kandidátů a jejich sdružení?

2.2 Metodika

Pro vypracování diplomové práce byl použit výzkumný přístup zohledňující specifickou lokalitu politického procesu a různorodost obcí zejména z hlediska hospodaření a rozhodování samosprávných orgánů. Práce je vypracována jako komparativní případová studie dvou sousedících obcí Svébohov a Rovensko, které dle Jüptnerovi typologie komunálních politických modelů, založené na klasifikaci obcí podle velikosti a počtu obyvatel, spadají do kategorie nejmenších obcí. V této skupině obcí jsou politické strany chápány jako zdroj nesvárů, a proto komunální politiku nejmenších obcí utváří především sdružení nezávislých kandidátů (Jüptner, 2004, s.83-84).

Obec Svébohov a Rovensko byly pro výzkum vybrány na základě podobných atributů, které detailně rozebírá praktická část této práce, jako například poloha, uspořádání místní samosprávy a vzájemné spolupráce.

Volba těchto obcí byla mimo jiné také z důvodu, že autorka práce žije v obci Svébohov, a tak využila znalosti místních vztahů a poměrů.

Sběr dat byl postaven na dvou základních technikách, konkrétně se jedná o studium dokumentů a dotazování. Byly uskutečněny celkem dva rozhovory v rámci každé obce. Jednalo se o rozhovory se současnými a bývalými starosty obcí Svébohov a Rovensko. Otázky byly směřovány zejména na obecní samosprávu, hospodaření, komunální volby a lokální politiku. Přepisy jednotlivých rozhovorů jsou součástí přílohy diplomové práce. Důležitými podklady pro vypracování praktické části byly také dokumenty poskytnuté obcemi jako informace o obci a orgánech obce, schválené rozpočty a závěrečné účty, ale také informace získané z oficiálních webových stránek obcí, spolků a sdružení a v neposlední řadě také data z Českého statistického úřadu (ČSÚ).

3. Teoretická část

3.1 Veřejná správa a samospráva

Veřejná správa je chápána jako služba, jejímž hlavním cílem je efektivně sloužit veřejnosti. Uskutečňuje se jako projev výkonné moci ve státě. Správa věcí veřejných spadá pod příslušné orgány státní správy a samosprávy. Strukturu veřejné správy lze rozdělit do tří systémů: státní správa, samospráva a veřejnoprávní korporace (Rektořík, Šelešovský, 1999, s. 6-7).

3.2 Státní správa

Státní správa představuje část veřejné správy, která je v kompetenci státních orgánů, především ministerstev a jiných ústředních orgánů. Státní správu v přenesené působnosti vykonávají také obce, neboť jsou svým občanům nejbližší. Pojem přenesená působnost znamená, že stát na základě zákona přesunul některé pravomoci na obec (Svaz měst a obcí ČR, 2018, s. 12).

3.3 Samospráva

Neboli samosprávná veřejná moc se dále dělí na tři formy – územní, zájmová a ostatní. Územní samospráva je zakotvena v Ústavě, tvoří ji vyšší územní samosprávné celky (kraje) a základní územní samosprávné celky (obce). Výjimkou je Praha, jedná se o obec, hlavní město i kraj. Z tohoto důvodu je postavení Prahy zakotveno v samostatném zákoně č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze.

Příkladem zájmové samosprávy, která byla zřízena na základě zákona, jsou především profesní komory s povinným členstvím (Česká lékařská komora, Česká komora architektů). V České republice jsou zřízeny také komory s nepovinným členstvím (např. Agrární komora a Hospodářská komora ČR), jejichž správu a správu vysokých škol zajišťuje tzv. ostatní samospráva. (Kukalová, Pfeiferová, 2018, s. 12-13)

3.4 Obec

„Obec je základním článkem územní samosprávy, je samostatným právním subjektem, je základním správním celkem, je reprezentantem veřejných zájmů a zájmů občanů, je nositelem veřejné moci. Obec má svá práva a povinnosti.“
(Káňa, 2010, s. 50)

Obec jakožto základní jednotka územní samosprávy má své charakteristické prvky, mezi které patří zejména: územní, personální, právní a ekonomický základ, ale také samostatná působnost obce. Územním základem se rozumí skutečnost, že obec se rozkládá na vlastním, katastrálním území, které je vymezeno hranicemi. Personální základ je tvořen občany obce, kteří jsou nejen držiteli státního občanství ČR, ale také jsou přihlášeny k trvalému pobytu v dané obci. Podstatou právního základu je, že obec vstupuje do právních vztahů a nese odpovědnost. Jedním z nejdůležitějších prvků je ekonomický základ, kterým se rozumí, že obec má právo vlastnit finanční prostředky a majetek. Povinností obce je se o tento majetek náležitě starat, obhospodařovat jej a účelně využívat (Kukalová, Pfeiferová, 2018, s. 15-16).

Termínem obec lze označit více kategorií základních územně samosprávných celků. Tento pojem zahrnuje například označení město, městys, statutární město. Obec s počtem obyvatel nad 3000 se nazývá městem, pokud tak stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády. Předseda Poslanecké sněmovny může obec označit jako městys, pokud obec splnila podmínky pro kladné vyjádření vlády. Jedná se o označení založené na historickém principu, které mnohdy obec získala už před stovkami let. V případě, že se sloučí dvě či více obcí, z nichž je alespoň jedna obec městem, je nově vzniklá obec městem. Důležitým pojmem jsou také statutární města, jejichž území se dále člení na městské obvody nebo městské části s vlastními orgány samosprávy (Čmejrek, Kopřiva, 2015, s. 26).

V České republice je aplikován tzv. spojený model veřejné správy, což znamená, že orgány obce vykonávají dvojí působnost – samostatnou a přenesenou.

„Obec spravuje své záležitosti samostatně (dále jen "samostatná působnost"). Státní orgány a orgány krajů mohou do samostatné působnosti zasahovat, jen vyžaduje-li to ochrana zákona, a jen způsobem, který zákon stanoví. Rozsah samostatné působnosti může být omezen jen zákonem. Státní správu, jejíž výkon byl zákonem svěřen orgánu obce, vykonává tento orgán jako svou přenesenou působnost. Pokud zvláštní zákon upravuje působnost obcí a nestanoví, že jde o přenesenou působnost obce, platí, že jde vždy o samostatnou působnost.“ (zákon č. 128/2000 Sb., o obcích).

3.4.1 Samostatná působnost

„Samostatnou působnost obce lze vymezit tak, že se jedná o správu vlastních záležitostí obce a jejich občanů. Jedná se tedy o záležitosti, které jsou vlastní danému území a jejichž správu proto zákon svěřuje výlučně obci, resp. jejím orgánům.“ (Ministerstvo vnitra, 2018, s. 21).

Mezi hlavní projevy samostatné působnosti patří hospodaření a nakládání s majetkem obce, zřizování právnických osob a organizačních složek, záležitosti v oblasti rozvoje sociální péče a uspokojování potřeb občanů v oblasti bydlení, zdraví, dopravy, vzdělání a mnoho dalších. Tyto záležitosti mohou být upravovány obecně závaznými vyhláškami, které vydává zastupitelstvo obce. Dozor a kontrolu nad vydáváním obecně závazných vyhlášek obcí vykonává Ministerstvo vnitra České republiky (Svaz měst a obcí ČR, 2018, s. 14).

3.4.2 Přenesená působnost

Jak už z názvu vyplývá, přenesenou působností se rozumí přenos výkonu agend státní správy na obce. Při výkonu přenesené působnosti se orgány obce řídí zákony a jinými právními předpisy. Na plnění úkolů v přenesené působnosti poskytuje stát ze státního rozpočtu příslušný příspěvek. Jedná se pouze o příspěvek, který ve většině případů nepokryje skutečné náklady, a proto obce musí část financovat ze svého rozpočtu (Kadečka, Rigel, 2009, s. 12).

V současné době se rozlišují tři typy obcí v přenesené působnosti:

1. Obce I. typu – základní rozsah přenesené působnosti (všechny obce)
2. Obce II. typu – s pověřeným obecním úřadem (388 obcí)
3. Obce III. typu – s rozšířenou působností (205 obcí)

Působnost obcí II. a III. typu je stanovena zákonem. Kontrolu a dozor obsahu nařízení, usnesení a rozhodnutí obcí v přenesené působnosti provádí krajské úřady (Kadečka, Rigel, 2009, s. 12).

3.5 Orgány obce

„Zákon o obcích vymezuje orgány obce. Nejdůležitějším je zastupitelstvo obce, jediný obecní orgán, o němž se Ústava ČR přímo zmiňuje. Dále je to rada obce (pokud je volena), starosta, obecní úřad. Orgánem obce je též obecní policie. Zákon o obcích definuje také zvláštní orgány obce pro speciální výkon státní správy. Oprávnění ke zřízení těchto orgánů má starosta obce v případech kdy jej k tomu opravňuje zákon. Orgánem obce je též komise, jestliže jí byl svěřen výkon přenesené působnosti. Jinak jsou společně s výbory iniciativními a poradními orgány orgánů obce. Komise zřizuje rada obce, výbory zastupitelstvo.“ (Svaz měst a obcí ČR, 2018, s. 14).

3.5.1 Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo představuje ústřední orgán obecní samosprávy. Náplní práce zastupitelstva je rozhodování o věcech týkajících se samostatné působnosti obce. Tento orgán je tvořen občany, kteří byli zvoleni v obecních volbách (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 39).

„Zastupitelstvo má nejméně 5 a nejvíce 55 členů. Počet členů zastupitelstva stanoví zastupitelstvo nejpozději do 85 dnů před dnem voleb do zastupitelstev v obcích, pro nové volby může být tato lhůta zkrácena nejvíce o jednu třetinu. Stanovený počet členů se oznámí nejpozději do 2 dnů po jeho stanovení na úřední desce.“ (Koudelka, 2006, s. 58).

Tabulka 1: Počet členů zastupitelstva podle velikostních kategorií

Počet obyvatel	Počet zastupitelů
do 500 obyvatel	5–15 členů
od 500 do 3 000 obyvatel	7–15 členů
od 3 000 do 10 000 obyvatel	11–25 členů
od 10 000 do 50 000 obyvatel	15–35 členů
od 50 000 do 150 000 obyvatel	25–45 členů
nad 150 000 obyvatel	35–55 členů

Zdroj: vlastní zpracování, zákon č.128/2000 Sb., o obcích

Zastupitelstvo obce povinně zřizuje kontrolní výbor, který provádí kontrolu plnění usnesení zastupitelstva, dále pak finanční výbor, jehož úkolem je dozor nad hospodařením s majetkem a financemi. Členem výboru nesmí být starosta, místostarosta, tajemník obecního úřadu a osoby, které zabezpečují rozpočtové a účetní práce na obecním úřadu.

Členové zastupitelstva jsou voleni na funkční období 4 roky. Zasedání zastupitelstva se konají nejméně jednou za tři měsíce, jsou otevřená veřejnosti a zápis z nich je zpřístupněn k nahlédnutí u obecního úřadu (Svaz měst a obcí, 2018, s. 15-17).

Mezi základní pravomoci zastupitelstva patří především:

1. hospodaření a majetek obce – schvalování rozpočtu, nabývání a prodej majetku, uzavírání určitých smluv, poskytování dotací nad 50 000 korun
2. organizace obce – zřizování a rušení výborů a právnických osob obce, volba členů na výkon funkcí, sjednávání spolupráce s jinými obcemi
3. vydávání právních předpisů – obecně závazné vyhlášky, nařízení obce (zákon č. 128/2000 Sb., o obcích)

3.5.2 Rada obce

Jedná se o výkonný orgán obce v samostatné působnosti. Rada se skládá ze starosty, místostarosty a dalších členů, kteří jsou voleni z řad zastupitelstva. Počet členů rady je vždy lichý, pohybuje se v rozmezí 5–11 členů. Pokud zastupitelstvo obce má méně než 15 členů, tak rada obce není volena a její kompetence zastává starosta a zastupitelstvo (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 43-44).

Zasedání rady obce se konají dle potřeby a na rozdíl od zasedání zastupitelstva nejsou přístupné veřejnosti. Z jednání se taktéž pořizuje zápis, do kterého mohou nahlédnout členové zastupitelstva. Hlavními úkoly rady obce je zabezpečit hospodaření obce dle schváleného rozpočtu, provádět rozpočtová opatření, zřizovat a rušit komise rady obce, jmenovat a odvolávat členy, rozhodování ostatních záležitostí, které spadají do samostatné působnosti obce (Balík, 2009, s. 73).

3.5.3 Starosta obce

„Starosta zastupuje obec navenek. Spolu s místostarostou jej volí zastupitelstvo obce z řad svých členů. Starosta i místostarosta musí být občanem České republiky. Za výkon své funkce odpovídají zastupitelstvu obce. Starosta jmenuje a odvolává se souhlasem ředitele krajského úřadu tajemníka obecního úřadu.“ (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 45).

Starosta není nejvyšším orgánem obce, protože musí za výkon funkce odpovídat zastupitelstvu obce. Příručka Ministerstva vnitra uvádí jako další pravomoc starosty zabezpečování výkonu přenesené působnosti a také plnění role zaměstnavatele (pokud není v obci tajemník obecního úřadu). Řízení zasedání zastupitelstva a rady obce je zpravidla v kompetenci starosty (Ministerstvo vnitra, 2018, s. 28).

Náplní práce starostů, především menších obcí, je sledovat život v obci, řešit s občany jejich problémy, hájit zájmy občanů a monitorovat stav obecní infrastruktury (Kopřiva, Čopík, Čmejrek, 2017, s. 499).

Postavení starosty v komunálním systému

Postavení starostů a jejich role v komunálním systému je předmětem studia tzv. horizontálních typologií. V každé zemi funguje různý model komunálního uspořádání. Autoři horizontální typologie vnitřního uspořádání Mouritzen a Svava (2002) definují čtyři modely postavení starosty v komunálním systému.

První model definuje roli silného starosty, který je přímo volen občany a disponuje zpravidla většinou exekutivních pravomocí. Druhým modelem je vůdce výboru, kdy je jedna osoba jasným politickým vůdcem, ale nemusí jí být nutně starosta. Systém kolektivního vedení představuje třetí model, pro který je typické, že členové zastupitelstva vytváří společně kolektivní orgán, v jehož pravomoci je exekutiva. Tento model komunálního uspořádání je uplatňován mimo jiné i v České republice. Posledním modelem je tzv. manažerský výbor, v němž starosta představuje pouze reprezentativní orgán a exekutivu vykonává profesionální administrativa.

V malých obcích lze starostu označit za lokálního leadera, který zaujímá dominantní postavení a rozhoduje o způsobu fungování místní samosprávy. Pro malé obce je typické, že z důvodu nižšího počtu zastupitelů nemají zřízený orgán rady obce, a právě proto je starosta jediným, kdo disponuje exekutivní mocí a v mezích schváleného rozpočtu rozhoduje o hospodaření obce.

Starosta jakožto dominantní aktér místní samosprávy v malých obcích je také tím, kdo zastává pozici administrativního a technického pracovníka, protože v těchto obcích je jediným zaměstnancem osoba vykonávající administrativu a účetnictví (Bernard, 2012, s. 20-24).

3.5.4 Obecní úřad

Jedná se o orgán administrativního typu, který se skládá ze starosty, místostarosty, tajemníka obecního úřadu (pokud je tato funkce zřízena) a ostatních zaměstnanců. Starosta obce je v čele obecního úřadu a má stejné pravomoci jako každý člen zastupitelstva. Pouze starosta má ale pravomoc jmenovat a odvolávat tajemníka obecního úřadu (Horzinková, Novotný, 2013, s. 174-180).

Úřad může být dále členěn na odbory a oddělení, které vykonávají státní správu v přenesené působnosti. Dělení na odbory a oddělení je záležitostí rady obce, ale dle zákona není povinné. Obecní úřad existuje v každé obci, ale ne vždy je tvořen všemi těmito členy. Minimálně je složen ze starosty a místostarosty. Stejně tak ne každý úřad má odbory a oddělení, potom se jedná o obec se základním výkonem státní správy. U obcí, které mají pověřený obecní úřad, nebo se jedná o obec s rozšířenou působností je povinnost zřídit funkci tajemníka úřadu, který za své činy odpovídá starostovi (Balík, 2009, s. 77).

Mechanismy rozhodování v obci

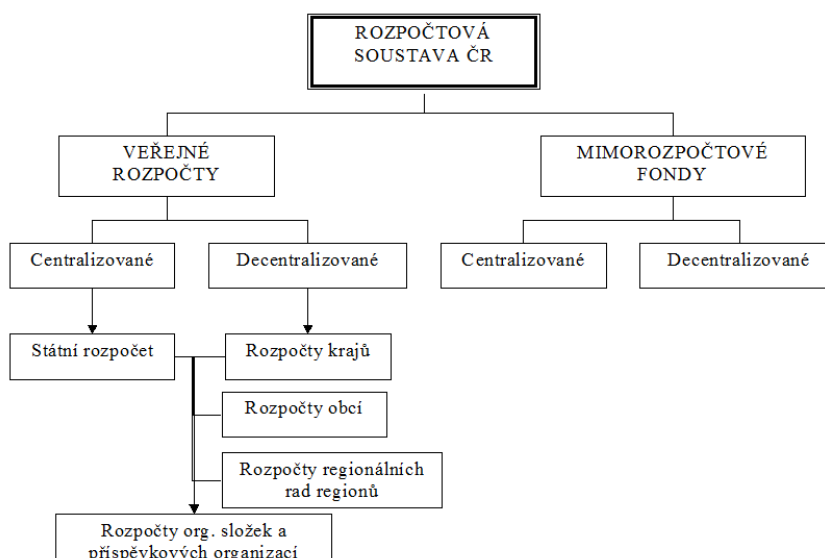
Lze předpokládat, že díky systému kolektivního vedení, který je uplatňován v komunálním uspořádání ČR, jsou především zastupitelé těmi, na jejichž popud vzniká řada rozhodování. Jedná se konkrétně o starostu a členy rady obce, kteří disponují pravomocemi exekutivy.

V roce 2016 vypracovali na danou problematiku autoři Kopřiva, Čopík a Čmejrek studii s názvem „Mechanismy rozhodování o investičních záměrech a rozpočtech obcí“, ve které se prostřednictvím dotazníkového šetření potvrdil předpoklad, že ve většině případů (83,6 %) jsou právě starostové ti, kdo přichází s impulzy k investičním akcím. Silnou pozici vzhledem k rozhodování zaujímají zejména starostové malých obcí, v nichž ve většině případů není zřízen orgán rady obce. Téměř v každé páté municipalitě starosta představuje často jediného aktéra, jenž iniciuje podněty k rozvoji. Z výsledků studie také vyplynulo, že impulzy k rozhodování podávají i občané, přičemž velikost obce v této souvislosti není rozhodující. Občané představují aktéry spíše pasivního charakteru, jež se zasedání zastupitelstva zúčastní sporadicky. Řada podstatných rozhodování probíhá nejčastěji v rámci pracovních jednání a následně jsou oficiálně schváleny na veřejném zasedání zastupitelstva. Výsledky dotazníkového šetření ukázaly, že v 77 % obcí zastupitelé diskutují o rozpočtu obce prostřednictvím pracovních jednání, které svolává ve valné většině případů právě starosta (Kopřiva, Čopík, Čmejrek, 2017, s. 490-497).

3.6 Finance a rozpočet obce

„V rámci soustavy veřejných rozpočtů, jsou na úrovni územních samosprávných celků sestavovány rozpočty obce nebo kraje, tzv. územní rozpočty. Rozpočty územních samosprávných celků jsou označovány jako decentralizované peněžní fondy, ve kterých se soustřeďují jak příjmy, které obec (kraj) získá na základě jejich přerozdělení v rozpočtové soustavě, tak příjmy generované jejich vlastní činností.“ (Provazníková, 2009, s. 57).

Obrázek 1: Rozpočtová soustava ČR

Zdroj: Veřejné finance, Hamerníková, Maaytová, 2010

3.6.1 Charakteristika rozpočtu obce

Provazníková ve své knize *Financování měst, obcí a regionů* (2009, s. 57-59) definuje rozpočet z více hledisek: jako nástroj k zabezpečení a financování obecní politiky, který se skládá z plánovaných příjmů a výdajů, ale také jej označuje jako peněžní fond, protože charakterizuje rozpočet z hlediska užití peněžních prostředků. Užívá i pojem bilance příjmů a výdajů, nebo také finanční plán, který pomáhá obci správně hospodařit.

Při sestavování územního rozpočtu se stejně jako u ostatních veřejných rozpočtů využívá principu nenávratnosti, neekvivalence a nedobrovolnosti.

Podle Kadeřábkové a Pekové (2012, s. 233) rozpočet plní tři důležité funkce.

1. Alokační – pomocí finančních prostředků, které jsou soustředěny do územního rozpočtu se financují různé potřeby
2. Redistribuční – sociální výpomoc pro sociálně slabší občany
3. Stabilizační – je spojena s růstem ekonomického potenciálu na určitém území (např. budování technické infrastruktury)

Každá obec má povinnost sestavit a schválit obecní rozpočet na období jednoho kalendářního roku. Pomůckou při sestavování rozpočtu je střednědobý výhled rozpočtu. Jedná se o víceletý finanční plán, který slouží obcím jako nástroj plánování hospodaření obce. Střednědobý výhled rozpočtu pomáhá obcím správně si nastavit dlouhodobou udržitelnost finančních prostředků a schopnost splácet svoje závazky.

Z tohoto důvodu se stává přínosem i pro ty nejmenší obce. Obsahuje základní údaje o příjmech a výdajích (zejména dlouhodobé závazky a pohledávky). Zpravidla je sestaven na období dvou až pěti let (zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, rozpočtová pravidla).

3.6.2 Struktura rozpočtu obce

Rozpočet se rozděluje na dva typy – běžný a kapitálový.

Termínem kapitálový rozpočet se označují příjmy a výdaje investiční povahy, které jsou jednorázové, oproti tomu běžný rozpočet též provozní je chápán jako bilance běžných příjmů a běžných výdajů (provozní potřeby), z nichž se převážná většina opakuje každým rokem (Provazníková, 2009, s. 67).

Rozpočet může být sestaven ve třech typech. Nejčastěji je rozpočet sestaven jako vyrovnaný, kdy se příjmy rovnají výdajům. Pokud jsou výdaje vyšší než příjmy, rozpočet je tzv. schodkový (deficitní). V případě, že jsou běžné příjmy vyšší než běžné výdaje, jedná se o rozpočet přebytkový, který slouží k úhradě dluhu nebo pokrytí investičních potřeb (Kukalová, Pfeiferová, 2018, s. 31).

3.6.3 Rozpočtový proces

Územní samosprávný celek sestavuje rozpočet na základě střednědobého výhledu rozpočtu, údajů z rozpisu státního rozpočtu nebo rozpočtového provizoria. Rozpočtový proces zahrnuje následující fáze:

1. sestavení návrhu rozpočtu
2. projednání a schválení rozpočtu
3. kontrola plnění rozpočtu
4. přehled o skutečném plnění rozpočtu – závěrečný účet
5. následná kontrola

Schvalování rozpočtu je pravomocí zastupitelstva. Návrh rozpočtu a následně schválený rozpočet musí být zveřejněn na internetových stránkách a úřední desce obce. Nezveřejnění návrhu nebo schváleného rozpočtu se považuje za přestupek, za který může být pokuta až 1 milion korun (Provazníková, 2009, s. 70).

Obce hospodaří s financemi na základě schváleného rozpočtu, nastane-li však během roku situace, která si vyžádá změny v rozpočtu, lze je provést pouze tzv. rozpočtovým opatřením. Všechny změny ve struktuře rozpočtu se evidují v časové posloupnosti (Svaz měst a obcí, 2018, s. 42).

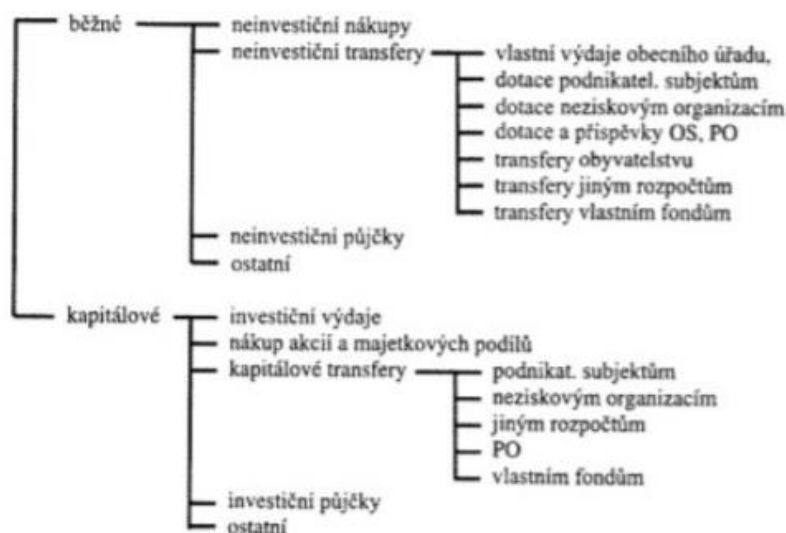
V případě, že zastupitelstvo neschválí rozpočet před 1. 1. daného rozpočtového roku, je obec povinna se řídit pravidly rozpočtového provizoria, které stanoví zastupitelstvo obce. Tato pravidla pomáhají zabezpečit chod obecního úřadu, plnění závazků vyplývajících z uzavřených smluv (splátky, úvěry) a plnění povinností z pracovněprávních vztahů (mzdy, odvody zdravotního a sociálního pojištění). Nepřijetí pravidel rozpočtového provizoria je považováno za porušení rozpočtové kázně obce (Svaz měst a obcí, 2018, s. 42).

3.6.5 Výdaje územní samosprávy

Peková, Pilný a Jetmar (2008, s. 276) považují za největší skupinu výdajů tzv. alokační výdaje, které jsou spojeny se zabezpečováním veřejných statků. Tato skupina rozděluje výdaje na běžné a kapitálové. Běžnými výdaji se označují finanční prostředky, které jsou na vyčleněny na chod obecního úřadu, údržbu veřejných prostranství a hřbitova, provoz veřejného osvětlení, dále se jedná o podporu místní kultury, příspěvky. Kapitálové výdaje jsou peníze vynaložené na investice do lokálního a regionálního veřejného sektoru. Jako například nákup nemovitostí (staveb, pozemků), ale také na rekonstrukce, nákup akcií, finanční vklady do obchodních společností a investiční dotace právnickým i fyzickým osobám (Svaz měst a obcí, 2018, s. 52-53).

„Nenávratné výdaje na financování veřejných statků tvoří nejdůležitější skupinu nenávratných výdajů. Měly by být kryty výnosem tzv. svěřených a sdílených daní, u obcí případně místních poplatků, dále uživatelskými poplatky a zčásti dotacemi z rozpočtové soustavy. Tyto výdaje mohou mít charakter jak běžných výdajů, které převažují, tak kapitálových výdajů (investičních).“ (Peková, Pilný, Jetmar 2008, s. 277).

Obrázek 3: Struktura výdajů obce

Pozn.: OS = organizační složka, PO = příspěvková organizace.

Zdroj: Veřejná správa a finance veřejného sektoru, Peková, Pilný, Jetmar, 2008

3.7 Komunální volby

V České republice volební soustavu utváří pět typů voleb. Jedná se o volby do Evropského parlamentu, Poslanecké sněmovny, Senátu, zastupitelstev krajů a zastupitelstev obcí. Jan Outlý (2003, s. 17) vysvětluje, že z politologického hlediska je rozdíl mezi parlamentními a komunálními volbami dán skutečností, že Ústava nespécifikuje způsob volebního systému, pomocí kterého budou volby do zastupitelstva probíhat. Obecní volby upravuje až zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, který stanovuje, že členové zastupitelstva jsou voleni poměrným systémem.

Komunální volby představují volby do územních samosprávných celků – obcí či měst. Lze je chápat jako mechanismus zastupitelské demokracie, kdy občané podle svých názorů a postojů vybírají zástupce pro výkon politické moci v obci. Volby probíhají v souladu s principem všeobecného, tajného, přímého a rovného volebního práva (Čmejrek, 2008, s. 48).

3.7.1 Všeobecné volební právo

Volební právo občanů se dělí na aktivní a pasivní.

Aktivní právo znamená právo volit. Termínem pasivní právo se označuje možnost být volen. Každý občan má obě tato práva, v případě, že dosáhl věku 18 let, má trvalé bydliště na území dané obce, státní občanství ČR a právní způsobilost. V souladu se zákonem č. 128/2000 Sb., má aktivní právo rovněž občan jiného státu, jemuž právo volit přiznává mezinárodní úmluva, kterou je Česká republika vázána. Musí však splňovat podmínky věku a trvalého bydliště (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 59-60).

Káňa (2010, s. 21) popisuje ostatní typy volebního práva občana. Jedná se o volební právo rovné, přímé, nepřímé a tajné. Rovné volební právo znamená, že volič disponuje pouze jedním hlasem, který má stejnou váhu. Přímé právo vymezuje, že volič sám odevzdá svůj hlas pro konkrétního kandidáta, což znamená, že nemůže být zastoupen. Pojem nepřímé právo vysvětluje, že zvolení kandidáti mají mandát k volbě výkonného orgánu a tajné volební právo definuje povinnost při hlasování vstoupit za plenu volební místnosti.

3.7.2 Volební systémy

„Termínem volební systém se zpravidla označuje metoda převádění vůle voličů do podoby voleného zastupitelského orgánu. Zákon, jímž se volby řídí, se ovšem neomezuje jen na tuto metodu, ale upravuje celý volební proces, včetně zpracování a kontroly seznamu voličů, zřízení volebních orgánů, sestavení kandidátních listin, organizace vlastního hlasování občanů, vyhlášení volebních výsledků.“ (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 52). Jednoduše lze volební systém definovat jako způsob, jakým jsou získaným hlasům přidělovány mandáty.¹

Mezi používané systémy patří většinový (majoritní) a poměrný (proporcionální). Znakem většinového volebního systému je přiřazení jednoho mandátu ve volebním obvodu principem prosté či absolutní většiny. Tento systém je jednomandátový. V současnosti převažuje systém poměrný, jehož podstatou je, že si voliči nevybírají mezi jednotlivými mandáty, ale mezi kandidátními listinami (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 52).

¹ Mandát je obecné označení pro pověření či oprávnění vykonávat určitou funkci. Tuto funkci získá osoba na základě voleb a bývá obvykle časově omezená.

3.7.3 Způsoby volby

Poměrný volební systém v České republice se také označuje za listinný. Listinný systém znamená, že voliči obdrží seznam kandidátů pro volby prostřednictvím kandidátní listiny. Existují tři kategorie kandidátních listin:

1. Přísně vázané – volič nemá pravomoc měnit pořadí kandidujících, ani hlasovat pro kandidáty z různých listin.
2. Vázané – kandidáti mají předem určené pořadí na kandidátní listině, které může volič ovlivnit svými preferenčními hlasy
3. Volné – volič si sám určuje pořadí kandidátů v rámci kandidátní listiny, může vybírat napříč kandidátními listinami jednotlivých stran a uskupení. Tento typ kandidátní listiny je využíván při volbách do zastupitelstev obcí (Balík, 2009, s. 95).

3.7.4 Volební obvod

Cabada a Kubát (2004, s. 286) definují volební obvod jako „*ohraničené území, ve kterém lze v rámci voleb získat předem stanovený počet mandátů.*“ Velikost volebního obvodu je důležitým faktorem, neboť s velikostí obvodu roste nejen počet mandátů, ale i proporcionalita. Naopak čím menší volební obvod, tím se počet mandátů snižuje a proporcionalita voleb klesá.

3.7.5 Volební klauzule a formule

Termín volební klauzule představuje pro politické subjekty zákonem stanovenou hranici, kterou je třeba překonat, aby byl politickému subjektu přidělen určitý počet mandátů. Uzavírací klauzule je stanovena na hodnotu 5 %. V komunálních volbách existuje možnost upravení výše klauzule podle počtu kandidátů na kandidátní listině a lokálního stranického systému. (Balík, 2009, s. 96)

4. Praktická část

4.1 Charakteristika obcí Svébohov a Rovensko

Pro diplomovou práci jsem zvolila ke komparaci dvě sousedící obce Svébohov a Rovensko, které se rozkládají na území Olomouckého kraje v okrese Šumperk. Správním obvodem obcí je město Zábřeh. Obce spadají do regionu soudržnosti NUTS2 s názvem Střední Morava a jsou členy Svazku obcí Mikroregionu Zábřežsko. Od roku 2016 jsou také partnery MAS Horní Pomoraví.

Obrázek 4: Mapa Mikroregionu Zábřežsko

Zdroj: mapa mikroregionu z www.zabrezsko.cz

Svazek obcí Mikroregionu Zábřežsko

Svazek byl založen již roku 1999 pod oficiálním názvem Sdružení obcí mikroregionu Zábřežsko. V roce 2001 byl na základě zákona č. 128/2000 Sb., o obcích název upraven na Svazek obcí Mikroregionu Zábřežsko se sídlem na Městském úřadě Zábřeh na Masarykově náměstí. Pod Mikroregion Zábřežsko spadá celkem 30 obcí, které se nachází v okolí města Zábřeh. Celková rozloha mikroregionu činí 27 756 ha. K 1. 1. 2016 svazek sdružoval přes 35 tisíc obyvatel.

Orgány svazku jsou Valná hromada, předseda, místopředseda a Rada mikroregionu. Starosta města Zábřeh RNDr. Mgr. František John, Ph.D. vykonává funkci předsedy svazku, jedná jeho jménem a zastupuje jej navenek. Výkon funkce místopředsedy byl svěřen starostovi obce Rovensko Josefu Šinclovi.

Důvodem vzniku svazku byla především spolupráce v oblasti: rozvoje samosprávy obcí, rozvoje hospodářského, sociálního a kulturního života obcí ale také vztah k orgánům státní správy a vyšších samosprávných celků.

Společnými činnostmi svazku jsou aktivity vedoucí k podpoře podnikání, řešení problémů s nezaměstnaností, podpoře venkovské turistiky, péči o regionální památky, vzájemné pomoci při řešení problematiky týkající se životního prostředí (odpady, znečištění ovzduší, vodní toky), využívání netradičních zdrojů energie, zejména biomasy, ale i nacházení společných řešení v oblasti sociálních služeb a zdravotní péče.

V roce 2018 se Mikroregion Zábřežsko zapojil do řady projektů, jež se dotýkaly různorodých oblastí např. udržitelnosti, investičních a kulturních akcí (Dostupné z: www.zabrezsko.cz, www.zabreh.cz).

4.1.1 Obec Svébohov

Svébohov je malá podhorská obec se střední nadmořskou výškou 420 m, která se rozprostírá na úpatí Zborovského háječku zhruba 6 km od města Zábřeh. Obec leží na komunikační ose Zábřeh-Štítý a sousedí s obcemi Václavov, Jedlí a Rovensko. Katastrální území se rozkládá na ploše 615 ha. Dle ČSÚ v současné době ve Svébohově žije 418 obyvatel, z nichž je 273 občanů v produktivním věku.

Funkci uvolněného starosty zastává již třetí volební období Ing. Martina Šťastná. V obci se nachází mateřská a základní škola, kostel Nanebevzetí Panny Marie, prodejna smíšeného zboží, místní knihovna, kadeřnictví, hospoda a firma KOMFI spol. s.r.o., která se zabývá strojní výrobou. V katastru obce jsou 3 kulturní památky, které jsou zapsány v seznamu chráněných památek. Jedná se o evangelickou modlitebnu z roku 1860 a dvě roubené chalupnické usedlosti z počátku 19. století. V obci je poměrně dobrá dopravní obslužnost. Vlakové nádraží v obci sice není, ale každou hodinu zde staví autobus Štítý – Zábřeh a 2x za den autobus ze směru Cotkyně – Šumperk. Obec je plynofikovaná a provozuje veřejný vodovod. Projekt na splaškovou kanalizaci byl již zpracován a stavba je ve stádiu zahájení realizace.

Dlouhodobě zájmovými spolky či sdruženími v životě obce jsou Sbor dobrovolných hasičů, který má tradici působení již od roku 1891 a spolek Svébohovan, jehož hlavním cílem je ožívání, rozvoj a udržení tradic spolkového života na venkově. Ve Svébohově existují dvě farnosti. Jedná se o Římskokatolickou farnost Svébohov a Farní sbor Českobratrské církve evangelické (Dostupné z: www.svebohov.cz).

Historie obce Svébohov

První písemná zmínka o obci Svébohov pochází z roku 1358. Obec pojmenoval podle pověsti kdysi dávno uhlíř, o němž se říkalo, „že má svého Boha“. V těchto letech patřil Svébohov pod zábřežské panství, kde vládl rok Tunklů. V první polovině 19. století se v okolí dobývala železná ruda a obec obývalo 792 obyvatel. Lidé se živili vedle zemědělství také přadláctvím, výrobou nitěných knoflíků, dřeváků a dřevěného zboží. V roce 1903 si zde rolníci založili malou mlékárnu, která po druhé světové válce zanikla. V roce 1990 občanům sloužil pouze jeden obchod, hostinec a víceúčelový dům. Se Svébohovem je spjato jméno rodáka a letce Arnošta Valenty, který byl jedním z iniciátorů i obětí útěku anglických zajatců ze zajateckého tábora u polského města Sagan. Významným obdobím pro obec bylo také působení kněze a pozdějšího arcibiskupa olomouckého ThDr. Antonína Cyrila Stojana, který kromě dokončení kostela inicioval také rozšíření budovy Obecné školy a zřízení místní pošty (Dostupné z: www.svebohovan.eu).

V roce 2009 byly představeny a žehnány obecní symboly, které vyobrazují na zeleném podkladu, jenž je symbolem krásné okolí krajiny, zlaté oko Boží Prozřetelnosti a korunu z dvanácti hvězd nad stříbrnými kopečky. Tento výjev znamená, že u nás se nebe dotýká naší rodné svébohovské země.

Obrázek 5: Znak obce

Obrázek 6: Vlajka obce

Zdroj: obecní symboly, www.svebohov.cz

4.1.2 Obec Rovensko

Rovensko je malá obec ležící v nadmořské výšce 298 metrů nad mořem. Sousedními obcemi jsou Svěbohov, Postřelmůvek, Postřelmov a Zábřeh. Obec se rozkládá na katastrálním území 742 ha a je vzdálena od města Zábřeh 4 km a od města Šumperk 11 km. Dle nejaktuálnějších dat ze statistiky ČSÚ Rovensko trvale obývá 822 obyvatel, z toho je 600 obyvatel v produktivním věku.

Funkce uvolněného starosty byla svěřena již čtvrté volební období Josefu Šinclovi. V obci je mateřská a základní škola, potraviny, dvě hospody, místní knihovna a kadeřnictví, které se nachází v budově obecního úřadu. Na rozdíl od obce Svěbohov zde působí přes 20 firem či podnikatelských subjektů. Na území obce jsou evidovány i kulturní památky. Jedná se především o kapli Narození Panny Marie, která stojí v samém centru obce, dále o trojboká Boží Muka a dvě rolnické usedlosti. K využití volného času obec nabízí sportovní hřiště a Orlovnu s horolezeckou stěnou. Co se týká dopravní obslužnosti, tak k dispozici je pouze autobus. Autobusové spoje jezdí několikrát denně směrem na Zábřeh i Šumperk. V obci je zavedena plynofikace a veřejný vodovod a od roku 2013 i splašková kanalizace.

V obci existuje široké spektrum zájmových spolků a sdružení, z nichž všechny mají webové stránky. Jedná se o FC Rovensko, Sbor dobrovolných hasičů, Hry bez hranic, Junák, Myslivecké sdružení, Orel, Rovenští včelaři Sosáčci, Spolek přátel rovenských vod a Sokol (Dostupné z: www.rovensko-morava.cz).

Historie obce Rovensko

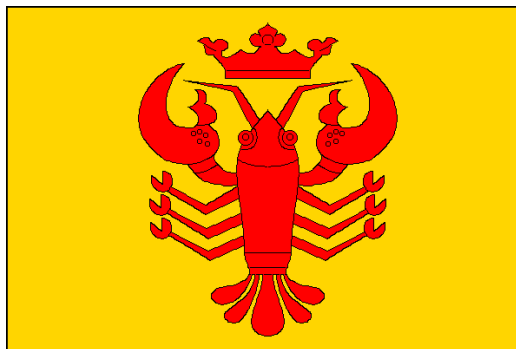
První podaná zmínka o obci Rovensko se datuje k roku 1373, kdy tehdejší majitel panství Zábřeh a Ruda, Zdeněk ze Šternberka odkázal platy některých obcí, mezi nimiž bylo i Rovensko jako věno své nevlastní matce. Historické prameny poukazují na fakt, že se původně obec rozprostírala více v rovině, a až později z důvodu nepříznivých vodních a půdních podmínek byla vesnice přesunuta těsně do podhůří. V první polovině 15. století patřilo i Rovensko pod zábřežské panství, tedy rodu Tunklů. V roce 1635 zde bylo celkem 31 usedlostí. Po zrušení nevolnictví roku 1781 a potom i roboty se postupně začalo Rovensko rozrůstat. Na rozdíl od hornatého Svěbohova, který je od Rovenska vzdálen jen pár kilometrů se zde nerozvinulo zpracování lnu, přádláctví a tkalcovství. Vesnice patřila k jednomu z mála obcí v okolí, které mělo hned na počátku 19. století vlastní školu i učitele, rodáka Antonína Hrubého. Samostatná budova školy byla postavena až roku 1848, protože se původně využívaly prostory obecní kovárny. Rovensko bylo původně ryze zemědělskou obcí. V okolí se dolovala železná ruda a později zde byly pro místní účely využívány hrncířské a cihlářské jíly. V průběhu let vesnice zažívala různé změny pod vlivem režimů. Lidé vykonávali nucené práce a mnoho budov bylo zavíráno, ničeno a zbouráno.

V roce 2008 se v obci konala významná událost svěcení znaku a praporu. Ve znaku či vlajce je vyobrazen červený rak s korunou na zlatém podkladu. Koruna nad hlavou raka prezentuje místní mariánskou svatyni a červenozlatá kombinace je připomínkou rodu Lichtenštejnů, pod jejichž panství obec od 17. do 19. století patřila. (Dostupné z: www.rovensko-morava.cz).

Obrázek 7: Znak obce

Obrázek 8: Vlajka obce

Zdroj: obecní symboly, www.zabrezsko.cz

4.2 Demografický vývoj v obcích

Tato kapitola se zabývá porovnáním obyvatel vybraných obcí z hlediska jejich počtu a struktury. Stav obyvatelstva je jedním z ukazatelů, který sleduje demografická statistika. Veškerá data týkající se obyvatelstva (pohlaví, rodinný stav, věk), jsou uveřejněna na stránkách Českého statistického úřadu. Každoročně se vývoj počtu obyvatel zjišťuje k 1. lednu daného roku. Jedenkrát za deset let se provádí sčítání lidu, domů a bytů, které poskytuje jedinečné informace o složení obyvatelstva, vzdělání, národnosti či náboženství. Poslední sčítání lidu, domů a bytů proběhlo v roce 2011 (Dostupné z: www.czso.cz, počet obyvatel).

Tabulka 2: Vývoj počtu obyvatel v obci Svěbohov (1990-2018)

Rok	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2018
Počet	378	409	439	440	430	418	418

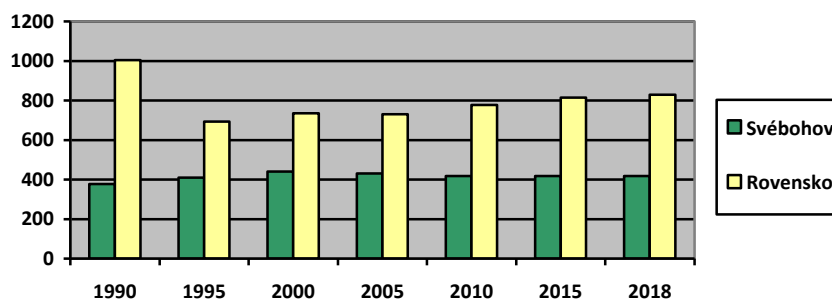
Zdroj: Vlastní zpracování, data z www.czso.cz (počet obyvatel v obcích)

Tabulka 3: Vývoj počtu obyvatel v obci Rovensko (1990-2018)

Rok	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2018
Počet	1004	693	735	730	778	814	829

Zdroj: Vlastní zpracování, data z www.czso.cz (počet obyvatel v obcích)

Graf 1: Srovnání vývoje počtu obyvatel v obcích

Zdroj: vlastní zpracování, data z www.czso.cz (počet obyvatel v obcích)

Tabulka 4: Stav obyvatel v obci Svěbohov

	2014	2015	2016	2017	2018
Celkový počet obyvatel	407	418	431	420	418
Muži	200	204	208	203	205
Ženy	207	214	223	217	213
0-14 let	52	54	61	59	59
15-64 let	272	279	284	273	266
65 a více let	83	85	86	88	93
Průměrný věk	43,4	43,4	43,0	43,4	43,9

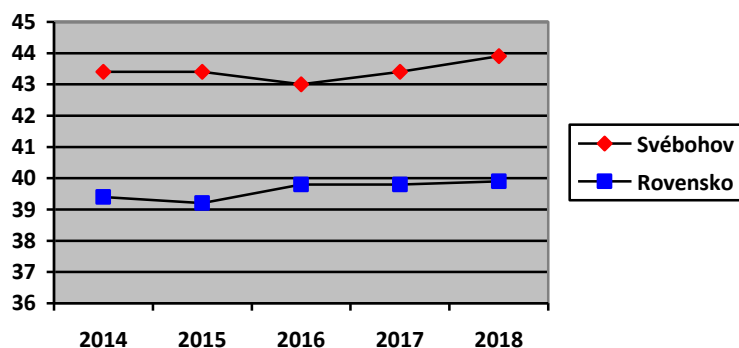
Zdroj: vlastní zpracování, data z www.czso.cz (demografický vývoj Svěbohov)

Tabulka 5: Stav obyvatel v obci Rovensko

	2014	2015	2016	2017	2018
Celkový počet obyvatel	796	814	814	825	829
Muži	389	397	394	399	403
Ženy	407	417	420	426	426
0-14 let	144	147	147	156	156
15-64 let	530	538	530	526	522
65 a více let	122	129	137	143	151
Průměrný věk	39,4	39,2	39,8	39,8	39,9

Zdroj: vlastní zpracování, data z www.czso.cz (demografický vývoj Rovensko)

Graf 2: Průměrný věk obyvatel v obcích

Zdroj: vlastní zpracování, data z www.czso.cz (stav obyvatel)

4.2.1 Shrnutí kapitoly demografický vývoj

Z historického hlediska lze z uvedených tabulek č. 2, 3 i grafu vyvodit naprosto odlišný vývoj počtu obyvatel v obcích. Počet obyvatel obce Svébohov v průběhu let 1990 až 2005 pomalým tempem narůstal, avšak po roce 2005 nastal zlom a až do roku 2015 počet postupně klesá. Poslední 3 roky se počet obyvatel stabilizoval.

Zatímco počet obyvatel Rovenska se mezi lety 1990 až 2005 potýkal s poklesem počtu, tak od roku 2014 až po současnost dochází k postupnému nárůstu. Hlavním důvodem, který přispěl ke zvýšení počtu obyvatel, je vybudování nového stavebního obvodu. Dalším benefitem je, že se obec nachází pár kilometrů od města Zábřeh, je zde dobrá dostupnost a občanská i kulturní vybavenost. Tímto se obec stává atraktivní i pro mladé rodiny. V tomto směru obec Svébohov zaostává ve vývoji, protože možnosti koupě stavebních parcel jsou zde minimální, nebo spíše nulové.

Za zmínku stojí také poměrně výrazný rozdíl v hodnotách týkajících se průměrného věku. Obec Rovensko má nižší hodnotu průměrného věku téměř o 4 roky. Nutno dodat, že v širším měřítku se průměrný věk obyvatel u obou obcí zvyšuje. V roce 2018 byl průměrný věk obce Svébohov na hodnotě 43,9 a Rovensko 39,9. Pokud provedeme srovnání s průměrným věkem České republiky, který činí 42,3, tak se obec Svébohov nachází pod celorepublikovým průměrem a Rovensko naopak v kladných hodnotách.

4.3 Hospodaření vybraných obcí

Tato kapitola je zaměřena na porovnání hospodaření a financování obcí Svěbohov a Rovensko. Stěžejním zdrojem pro komparaci byla analýza hospodaření a financování již zmíněných obcí, ale také rozhovory s představiteli obcí, kteří v rámci dotazování poskytli své názory a zkušenosti. Na základě studia těchto dokumentů a rozhovorů byla vytvořena komparace obcí na danou problematiku.

Následující tabulka zobrazuje příjmy a výdaje na základě závěrečného účtu z let 2015-2018. Data byla použita z archivu úřední desky na stránkách obcí. Závěrečný účet pro rok 2019 není obcemi prozatím uveřejněn, a tak na základě podkladů z úřední desky obcí je přiložen schválený rozpočet pro rok 2019.

4.3.1 Hospodaření obce Svěbohov

Tabulka 6: Závěrečný účet obce Svěbohov 2015-2018

PŘÍJMY				
	2015	2016	2017	2018
Daňové	4 215 480,78	4 828 573,56	5 399 702,00	5 919 318,50
Nedaňové	701 656,66	734 520,85	809 302,64	879 089,21
Kapitálové	0,00	720,00	0,00	266 600,00
Transfery	2 698 204,83	920 461,00	401 041,60	879 298,45
CELKEM	7 615 342,27	6 484 275,41	6 610 047,24	7 944 306,16
VÝDAJE				
	2015	2016	2017	2018
Běžné	4 137 553,62	4 302 484,39	5 422 756,05	5 166 782,53
Kapitálové	3 490 013,00	1 138 563,00	592 523,00	1 173 413,18
CELKEM	7 627 566,62	5 441 047,39	6 015 279,05	6 340 195,71

Zdroj: vlastní zpracování, data z www.svebohov.cz (úřední deska)

Rozpočet obce Svébohov byl v letech 2015-2018 zastupitelstvem schválen jako schodkový, ale z výše uvedené tabulky je zřejmé, že ve sledovaném období se obci dařilo hospodařit s mírným přebytkem. Schválený rozpočet pro rok 2019 je zobrazen v následující tabulce:

Tabulka 7: Schválený rozpočet obce Svébohov na rok 2019

PŘÍJMY		VÝDAJE	
Daňové	5 553 500,00	Běžné	5 604 632,00
Nedaňové	780 000,00	Kapitálové	6 076 068,00
Kapitálové	0,00		
Transfery	87 200,00		
CELKEM	6 420 700,00	CELKEM	11 680 700,00

Zdroj: vlastní zpracování, data z www.svebohov.cz (úřední deska)

V minulosti obec hospodařila s rozpočtem kolem pěti milionů korun ve složce příjmů i výdajů. Od roku 2015 příjmy i výdaje postupně stoupají. Na straně příjmů zejména díky přijatým transferům. Starostka obce uvedla, že financování chodu obce probíhá daňovými příjmy a financování investic probíhá kombinací daňových i nedaňových příjmů s dotacemi, které obec čerpá z různých zdrojů (Rozhovor č.1). V roce 2015 se jednalo o částku 2 049 861,99,- Kč z Operačního programu Životního prostředí na zateplení obecního domu. V roce 2018 byla obci poskytnuta v rámci dotace z Olomouckého kraje částka 469 000,- Kč na tyto projekty: Program na podporu JSDH za účelem zajištění akceschopnosti jednotky sboru dobrovolných hasičů Svébohov, Program na podporu kultury v Olomouckém kraji, Program obnovy venkova Olomouckého kraje, dále se jednalo o dotaci obcím na území Olomouckého kraje na řešení mimořádných událostí v oblasti vodohospodářské infrastruktury. V roce 2019 obci poskytlo Ministerstvo Životního prostředí dotaci ve výši 580 000,- Kč na nákup kompostérů za účelem vybudování systému pro předcházení vzniku odpadu (Dostupné z www.svebohov.cz, titulní strana).

Klíčovou složkou příjmů obce jsou daňové příjmy, které jsou rok od roku vyšší. Jedná se o různé druhy daně z příjmů fyzických či právnických osob. Nižší částku do rozpočtu představují nedaňové příjmy, z nichž obec získává nejvyšší částku za komunální služby a územní rozvoj. Jsou to příjmy z pronájmu pozemků a movitých věcí. Složku příjmů tvoří také místní poplatky, které jsou ale v porovnání s daňovými příjmy zanedbatelné.

Stranu výdajů tvoří běžné provozní výdaje, které se pohybují od roku 2015 v rozmezí čtyř až pěti milionů korun. Výše kapitálových neboli investičních výdajů se v průběhu sledovaného období postupně snižovala z počáteční částky 3 490 013,00 Kč,- na 1 173 413,18 Kč,-. Na základě schválených rozpočtů na rok 2019 a 2020 je ale zřejmé, že závěrečné účty obce budou vykazovat mnohonásobně vyšší výdaje, protože obec řešila rekonstrukci obecního domu, základní a mateřské školy a aktuálně také splaškovou kanalizaci, jejíž financování se promítne i do dalších let.

Tabulka 8: Schválený rozpočet obce Svěbohov na rok 2020

PŘÍJMY		VÝDAJE	
Daňové	5 704 500,00	Běžné	6 093 100,00
Nedaňové	794 000,00	Kapitálové	57 912 635,40
Kapitálové	0,00		
Transfery	27 007 235,40		
CELKEM	33 505 735,40	CELKEM	64 005 735,40

Zdroj: vlastní zpracování, data z www.svebohov.cz (úřední deska)

Dne 16. 12. 2019 schválilo zastupitelstvo obce rozpočet na rok 2020. Prvotní návrh rozpočtu obce připravila starostka spolu s účetní. Na základě společné diskuze se zastupiteli byla sestavena finální verze (Rozhovor č.1). Schválený rozpočet na rok 2020 je na rozdíl od rozpočtů minulých let výrazně vyšší. Obci byla přiznána dotace ve výši 27 007 235,40,- Kč na vybudování čističky odpadních vod a splaškové kanalizace. Obec Svěbohov bude hospodařit s deficitním rozpočtem, který má být na straně výdajů vyšší bezmála o 31 milionů korun. Skutečné plnění rozpočtu vykáže až závěrečný účet za rok 2020, který bude znám příští rok.

Výkon přenesené působnosti

Obecní úřad Svébohov vykonává přenesenou působnost státní správy pouze v základním rozsahu. V obci se nenachází stavební ani matriční úřad. Tuto agendu vykonává Městský úřad Zábřeh, do jehož obvodu spadá i obec Svébohov.

4.3.2 Hospodaření obce Rovensko

Tabulka 9: Závěrečný účet obce Rovensko 2015-2018

PŘÍJMY				
	2015	2016	2017	2018
Daňové	8 658 847,21	9 518 278,65	10 432 612,86	11 682 216,54
Nedaňové	2 665 117,92	2 292 754,34	2 414 988,80	2 941 327,11
Kapitálové	0,00	69 960,00	71 230,00	929 935,68
Transfery	7 403 662,89	2 360 271,61	1 175 264,80	2 791 565,32
CELKEM	18 727 628,02	14 241 264,60	14 094 096,46	18 345 044,65
VÝDAJE				
	2015	2016	2017	2018
Běžné	13 108 587,99	8 739 904,88	8 373 899,59	9 088 248,27
Kapitálové	10 588 875,79	4 522 542,18	1 487 809,50	12 101 298,58
CELKEM	23 697 463,78	13 262 447,061	9 861 709,09	21 189 546,85

Zdroj: vlastní zpracování, data z www.rovensko-morava.cz (úřední deska)

Z tabulky je patrné, že v roce 2016 a 2017 obec hospodařila s přebytkem a srovnala tak zadlužení z roku 2015, kdy byl rozdíl mezi příjmy a výdaji necelých 5 000 000,- Kč. Ve sledovaném období byla výše daňových příjmů každý rok vyšší minimálně o 1 000 000,- Kč. Nedaňové příjmy se pohybovaly stabilně přes 2 000 000,- Kč. V roce 2015 byla obci poskytnuta dotace ve výši 7 403 662,- Kč. Při rozhovoru starosta uvedl: „Část dotace byla použita na nákup multikáry a svozových nádob, ale také na kompostéry pro obec.“ (Rozhovor č.3).

Běžné i kapitálové výdaje obce Rovensko byly za poslední čtyři roky velice různorodé v rozmezí od 9 861 709,- Kč do 23 697 463,- Kč.

Při rozhovoru starosta obce dodal, že financování chodu obce Rovensko probíhá kombinací daňových příjmů s dotacemi. Systém získávání dotací oba respondenti obce popsali jako zdlouhavý a náročný proces, který s sebou nese hodně papírování a splňování řady různých kritérií (Rozhovor č.3-4).

Rozpočet na rok 2019 byl sestaven na základě skutečnosti z předchozího roku a po vzájemné diskuzi členů zastupitelstva schválen v této podobě (Rozhovor č.3).

Tabulka 10: Schválený rozpočet obce Rovensko na rok 2019

PŘÍJMY		VÝDAJE	
Daňové	11 698 530,00	Běžné	20 992 743,15
Nedaňové	2 609 584,00	Kapitálové	39 400 000,00
Kapitálové	0,00		
Transfery	3 707 544,88		
CELKEM	18 015 658,88	CELKEM	60 392 743,2

Zdroj: vlastní zpracování, data z www.rovensko-morava.cz (úřední deska)

Výdaje na rok 2019 byly rozpočtovány jako podstatně vyšší než v letech minulých. Důvodem byla velká investiční akce, která ovlivní finanční situaci obce i v následujících letech. Skutečnou výši výdajů obce upřesní až obcí zveřejněný závěrečný účet. Starosta obce uvedl: „*Následující roky budou pro obec finančně náročné z důvodu řady investičních akcí. V současné chvíli se jedná o rekonstrukci školní jídelny a tělocvičny, dále je rozpracován projekt na výstavbu cyklostezky Rovensko – Zábřeh a v budoucnu chce obec vybudovat nové stavební parcely.*“ (Rozhovor č.3).

Rozpočet na rok 2020 není k dispozici, jelikož návrh rozpočtu nebyl schválen zastupitelstvem obce do 31. 12. 2019. Z tohoto důvodu se obec řídí pravidly rozpočtového provizoria (Rozhovor č.3).

Výkon přenesené působnosti

Obecní úřad Rovensko vykonává přenesenou působnost v základním rozsahu. Výše příspěvku na výkon přenesené působnosti není v obci tak markantní, protože většinu záležitostí v rámci přenesené působnosti vykonává Městský úřad Zábřeh.

4.3.3 Shrnutí kapitoly hospodaření obcí

Z důvodu rozdílného počtu obyvatel nelze obce porovnat z hlediska výše příjmů a výdajů, ale z výše uvedených tabulek lze vyhodnotit, že hospodaření u obou obcí bylo do roku 2018 poměrně dobré. Obcím se dařilo hospodařit ať už s větším či menším přebytkem a tím srovnat případný deficit z předešlých let. Představitelé vybraných obcí se při rozhovoru shodli na tom, že jak daňové příjmy, tak dotace jsou velice podstatnou položkou příjmů do rozpočtu obce. Stejně tak se shodli na tom, že systém získávání dotací není podle jejich názoru ideální a vedli úvahy o možných změnách. Oba současní starostové také dali najevo, že následující roky budou pro obě obce velice finančně náročné z důvodu již zahájených velkých investic.

4.4 Komunální systém voleb a samospráva v obcích

Cílem této kapitoly je charakterizovat komunální volby a samosprávu v obcích Svébohov a Rovensko. Získané informace z webových stránek www.volby.cz slouží jako podklad pro analýzu a komparaci těchto obcí z hlediska jejich komunálního systému voleb. V následujících podkapitolách budou zkoumány jednotlivé výsledky voleb do obecního zastupitelstva se zaměřením na nejaktuálnější volby, které se konaly v roce 2018.

4.4.1 Komunální volby v obci Svébohov

Komunální volby v letech 1990–1998

V listopadu 1990 se konaly první svobodné komunální volby po pádu komunistického režimu. V případě obce Svébohov se mimo politického hnutí s názvem Občanské fórum a dvou politických stran, konkrétně Křesťanské a demokratické unie – Československé strany lidové (dále jen „KDU-ČSL“) a Komunistické strany Československa (dále jen „KSČ“), voleb zúčastnilo také sdružení nezávislých kandidátů (dále jen „SNK“). V následujících volbách roku 1994 probíhaly volby do zastupitelstva obce Svébohov formou kandidátních listin sestavovaných především místními sdruženími z nezávislých kandidátů a pouze jedné politické strany. Jednalo se o stranu KDU-ČSL, která vyhrála volby v roce 1994 a 1998 se ziskem více než 55 %.

Komunální volby v letech 2002–2010

V letech 2002–2010 se voleb do zastupitelstva obce zúčastnily tři kandidátní listiny a trojnásobným vítězem se stalo SNK s názvem „Hasiči Svébohov“. V roce 2002 se politická strana KDU-ČSL objevila na seznamu kandidujících naposledy a získala pouhých 21,27 %. Od té doby byly kandidátní listiny složeny pouze z nezávislých kandidátů. Následující volby v roce 2006 a 2010 tvořily kandidátní listiny SNK Hasiči Svébohov, SNK Za Svébohov krásnější a SNK Svébohov 2006. Při volbách v roce 2010 se přejmenovaly dvě původní sdružení. Sdružení nesoucí název SNK Za Svébohov krásnější se změnilo na Občanské sdružení a SNK Svébohov 2006 bylo přejmenováno na SNK Svébohov.

Funkci uvolněného starosty obce Svébohov vykonával v letech 1994–2010 tedy po čtyři volební období pan Petr Chamlar, který se znovu nechal napsat na kandidátní listinu SNK Patrioti v roce 2018. Jeho první kandidatura byla za stranu KDU-ČSL a poté za SNK Hasiči Svébohov.

Komunální volby 2014–2018

Do zastupitelstva obce v roce 2014 kandidoval stejný počet nezávislých sdružení jako v předešlých volebních obdobích. Trojnásobné vítězství SNK Hasiči Svébohov, jejichž sdružení se přejmenovalo na Sbor dobrovolných hasičů (dále jen „SDH“), vystřídal vyrovnaný boj mezi dvěma nezávislými sdruženími. Jednalo se o SNK Svébohov a Občané Svébohova. SDH, který byl po tři volební období jasným vítězem a dosahoval průměrně 50 % se propadl na 29,80 %.

Obrázek 9: Kandidátní listiny v roce 2014

Kandidátní listina		Hlasy	
číslo	název	abs.	v %
<u>1</u>	SNK - Svébohov	586	35,13
<u>2</u>	Občané Svébohova	585	35,07
<u>3</u>	Sbor dobrovolných hasičů	497	29,80

Zdroj: výsledky voleb Svébohov, www.volby.cz

Komunální volby 2018–2022

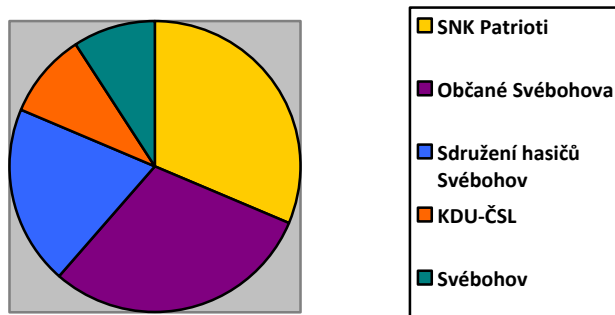
Při posledních volbách v roce 2018 bylo navržených pět kandidátních listin s celkem 36 kandidáty. Po dlouhé odmlce se v seznamu kandidátů objevila strana KDU-ČSL a dále SNK Patrioti, SNK Svébohov, SDH a Občané Svébohova. Pro stranu KDU-ČSL nepřinesly ani tyto komunální volby dobrý výsledek. Jednalo se o čtvrté místo se ziskem pouhých 9,27 %. První místo ze všech kandidátních listin získalo SNK Patrioti s 31,29 % a Občané Svébohova, jejichž sdružení obdrželo 30,19 %. Do funkce starosty obce byla po diskuzi s ostatními kandidáty znovu zvolena Ing. Martina Šťastná, která vykonává svoji funkci již od roku 2010. Při srovnání výsledků bylo zjištěno, že těchto komunálních voleb se zúčastnil nejvyšší počet kandidátů. Díky znalosti místních poměrů bych to přisoudila tomu, že všichni lídři sestavených kandidátek usilovali o post starosty obce.

Obrázek 10: Kandidátní listiny v roce 2018

Kandidátní listina		Hlasy	
číslo	název	abs.	v %
<u>1</u>	Křesť.demokr.unie-Čs.str.lid.	159	9,27
<u>2</u>	SNK - Patrioti	537	31,29
<u>3</u>	Svébohov	158	9,21
<u>4</u>	Sdružení hasičů Svébohov	344	20,05
<u>5</u>	Občané Svébohova	518	30,19

Zdroj: výsledky voleb Svébohov, www.volby.cz

Graf 3: Poměr hlasů voleb v roce 2018

Zdroj: vlastní zpracování, data z www.volby.cz

Tabulka 11: Kandidátní listina SNK Patrioti

SNK Patrioti			
Pořadové číslo	Kandidát	Hlasy	Mandát
1	Kolář Vojtěch	101	ANO
2	Sojáková Eva	87	ANO
3	Valík Jiří	62	NE
4	Pavlu Marie Ing.	51	NE
5	Chamlar Petr	126	ANO
6	Kolář Pavel	53	NE
7	Bílý Jaroslav	44	NE
8	Krátký Aleš	6	NE
9	Janhuba Leoš	7	NE

Tabulka 12: Kandidátní listina Občané Svěbohova

Občané Svěbohova			
Pořadové číslo	Kandidát	Hlasy	Mandát
1	Šťastná Martina, Ing.	137	ANO
2	Nezbedová Jana, Ing.	84	ANO
3	Pur Petr	58	ANO
4	Poláchová Monika	56	NE
5	Janíčková Veronika	49	NE
6	Sedláčková Věra, Ing.	46	NE
7	Vepřková Jana	65	NE
8	Opravil František	23	NE

Zdroj: vlastní zpracování, data z www.volby.cz (hlasy pro kandidátky)

Tabulka 13: Kandidátní listina Sdružení hasičů Svěbohov

Sdružení hasičů Svěbohov			
Pořadové číslo	Kandidát	Hlasy	Mandát
1	Norbert Michal	75	ANO
2	Šanovec Martin, Ing.	65	NE
3	Tomášek Libor	34	NE
4	Polách Radek	70	NE
5	Šanovcová Renáta	25	NE
6	Janíčková Marcela	25	NE
7	Janíček Bedřich	26	NE
8	Peškar Michal	5	NE
9	Kunert Jiří	19	NE

Zdroj: vlastní zpracování, data z www.volby.cz (hlasy pro kandidátky)

4.4.2 Samospráva obce Svébohov

Samospráva obce je tvořena starostou, místostarostou a zastupitelstvem obce, jehož všichni členové jsou zároveň předsedy výborů. V souladu se zákonem o obcích č. 128/2000 Sb., nemá obec radu.

Zastupitelstvo obce

Jedná se o klíčový orgán obce, který rozhoduje o záležitostech obce. Pro volební období 2018–2022 je v čele obce uvolněný starosta, místostarosta a 5 zastupitelů, z nichž je každý předsedou určitého výboru. Současné zastupitelstvo je složeno ze tří zástupců SNK Patrioti, dalších tří ze sdružení Občané Svébohova a pouze jednoho zástupce ze Sdružení hasičů Svébohov. Zastupitelstvo obce by se mělo ze zákona scházet minimálně jednou za tři měsíce. V obci Svébohov se veřejná zasedání konají přibližně jednou za dva měsíce. „Dalo by se říct, že svolávám zastupitelstvo operativně, vždy když je třeba. Zastupitelé se obvykle schází v plném počtu.“ uvedla starostka (Rozhovor č.1). Zastupitelstvo obce také využívá možnosti pracovních schůzek před každým veřejným zasedáním, a to i přes to, že veškeré podklady pro jednání jsou zastupitelům zasílány elektronickou poštou. Bývalý starosta obce dodal: „Je jen pro dobro obce, pokud jsou zastupitelé spolu ochotni komunikovat bez ohledu na politickou či jinou příslušnost k té či oné straně.“ (Rozhovor č.2). Investiční a jiné rozvojové akce nebývají v obci zdrojem polemik. Ve většině případů s nimi přichází starosta společně se členy zastupitelstva (Rozhovory č. 1-2).

Obrázek 11: Složení zastupitelstva 2018

Kandidátní listina		Kandidát			Navrhující strana	Politická příslušnost	Hlasy		Pořadí zvolení
číslo	název	poř. číslo	příjmení, jméno, tituly	věk			abs.	v %	
2	SNK - Patrioti	5	Chamlar Petr	53	NK	BEZPP	126	23,46	1
2	SNK - Patrioti	1	Kolář Vojtěch	65	NK	BEZPP	101	18,80	2
2	SNK - Patrioti	2	Sojáková Eva	44	NK	BEZPP	87	16,20	3
4	Sdružení hasičů Svébohov	1	Norbert Michal	52	NK	BEZPP	75	21,80	1
5	Občané Svébohova	1	Šťastná Martina Ing.	46	NK	BEZPP	137	26,44	1
5	Občané Svébohova	2	Nezbedová Jana Ing.	36	NK	BEZPP	84	16,21	2
5	Občané Svébohova	3	Pur Petr	47	NK	BEZPP	58	11,19	3

Zdroj: zvolení členové zastupitelstva, www.volby.cz (hlasy pro kandidátky)

Výbory obce

Na ustavující schůzi zastupitelstva obce byli zvoleni předsedové výborů. Ze sdružení nezávislých kandidátů s názvem Patrioti se stal předsedou kontrolního výboru bývalý starosta Petr Chamlar, který se naposledy angažoval ve funkci starosty ve volebním období 2006–2010. Zastupitel Vojtěch Kolář, který byl lídrem kandidátky, byl zvolen předsedou stavebního a pozemkového výboru a Eva Sojáková se stala předsedkyní výboru pro životní prostředí a veřejný pořádek. Ze sdružení Občané Svěbohova, byla Ing. Jana Nezbedová zvolena předsedkyní finančního výboru a předsedou kulturního a sociálního výboru se stal Petr Pur (Dostupné z www.svebohov.cz, úřad obce).

Místostarosta obce

Bývalého místostarostu Bc. Lukáše Franka, který získal ve volbách v roce 2014 největší počet hlasů, vystřídal jediný kandidát za Sdružení hasičů Svěbohov Michal Norbert, který už druhé volební období neúspěšně usiloval o funkci starosty. Než byl po volbách 2018 zvolen místostarostou, tak vedl ostrou volební diskuzi se současnou starostkou obce.

Starosta obce

V současnosti je v čele obce starostka Ing. Martina Šťastná, která vykonává svoji funkci od roku 2010, kdy se také poprvé objevila na kandidátní listině. Ke kandidatuře byla oslovena občankou obce, která v té době sestavovala svoji kandidátní listinu. Do té doby neměla starostka s komunální politikou žádné zkušenosti a nedokázala si představit, co tato práce obnáší. Starostka obce při rozhovoru také dodala: *„K mému překvapení jsem byla zvolena do zastupitelstva a po debatách zvolena do funkce starostky. Druhé a třetí období jsem kandidaturu zvažovala, ale vzhledem k tomu, že jsem se coby začínající starostka seznámila s chodem obce, začala jsem se orientovat v problematice a bylo naplánováno co do budoucna, tak jsem cítila potřebu tyto rozdělané záležitosti dokončit.“ (Rozhovor č.1).*

Dotazování obce Svěbohov se shodli, že sestavit kandidátní listinu není vůbec jednoduché a pořadí kandidátů je určeno na základě společné domluvy.

Bývalý starosta obce ještě řekl, že sestavování kandidátních listin je spíše otázkou domlouvání, přemlouvání a přesvědčování (Rozhovory č.1-2).

Při rozhovoru starostka obce dodala: *„V komunální politice považuji za důležité komunikaci, úctu, pokoru a zdravý rozum. Musíme mít na paměti, že my jsme tu pro občany a také, že máme zodpovědnost k obci a jejímu majetku, aby tu po nás pro naše děti zůstala fungující obec, kde se budou občané cítit dobře. Někdy je ovšem obtížné skloubit to, co je nejlepší pro občany s tím, co je nejlepší pro obec a její rozvoj.“* (Rozhovor č.1).

4.4.3 Komunální volby v obci Rovensko

Komunální volby v letech 1990–1998

Volby do zastupitelstva obce Rovensko v roce 1990 přinesly nejen vítězství čtyřem politickým stranám, ale také nejvyšší volební účast v podobě 92,29 %. Jednalo se o KDU-ČSL a Občanské fórum, které získaly čtyři mandáty, dále KSČ se dvěma mandáty a Politické hnutí členů JZD s jedním mandátem. Další komunální volby v roce 1994 byly utvořeny ze tří kandidátních listin. Ke stranám KDU-ČSL a KSČ se přidalo ještě SNK, pro které hlasovalo 53,25 %. V roce 1998 se komunálních voleb zúčastnily tři politické strany. Jednalo se o Komunistickou stranu Čech a Moravy (dříve KSČ), KDU-ČSL a Sdružení ČSSD,NK. Neúspěch strany KDU-ČSL v předchozích volbách vystřídal vítězství v podobě 50,88 %.

Komunální volby v letech 2002–2010

V listopadu roku 2002 se konaly čtvrté volby po pádu komunistického režimu a v obci Rovensko byla Komunistická strana Čech a Moravy (dále jen „KSČM“) stále na seznamu kandidujících společně s ČSSD a KDU-ČSL. Největší zisk hlasů měla strana KDU-ČSL s celkovým počtem 47,38 % a obsazením pěti mandátů. Zbylým dvěma stranám připadlo po dvou mandátech. Totožné složení kandidátních listin bylo i v roce 2006, kdy opět zvítězilo KDU-ČSL se ziskem 55,42 %. Změna nastala v roce 2010, kdy po dlouhé vládě strany KDU-ČSL vyhrála Strana nezávislých kandidátů o 2,98 % a získala pět mandátů.

Komunální volby 2014–2018

Komunálních voleb pro období 2014–2018 se účastnilo v rámci dvou kandidátních listin celkem 18 kandidátů. Pro sdružení nezávislých kandidátů obce Rovensko hlasovalo 47,65 % a pro KDU-ČSL 52,35 %, které se stalo po odmlyce jednoho volebního období opět vítězem.

Obrázek 12: Kandidátní listiny v roce 2014

Kandidátní listina		Hlasy	
číslo	název	abs.	v %
<u>1</u>	Sdružení nez.kan.obce Rovensko	1 462	47,65
<u>2</u>	Křesť.demokr.unie-Čs.str.lid.	1 606	52,35

Zdroj: výsledky voleb Rovensko, www.volby.cz

Komunální volby 2018–2022

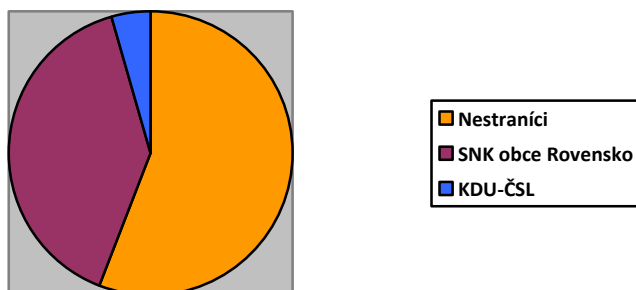
Při posledních volbách v roce 2018 byly navrženy tři kandidátní listiny, které zahrnovaly dohromady 20 kandidátů. Jednalo se o Nestraníky, KDU-ČSL a SNK obce Rovensko. Z rozhovoru se současným starostou vyplynulo, že kandidoval za Nestraníky se ziskem pěti mandátů. Kandidáti strany KDU-ČSL získaly pouhých 4,47 %, z tohoto důvodu strana nezískala pro současné období žádný mandát.

Obrázek 13: Kandidátní listiny v roce 2018

Kandidátní listina		Hlasy	
číslo	název	abs.	v %
<u>1</u>	Nestraníci	1 771	55,80
<u>2</u>	Křesť.demokr.unie-Čs.str.lid.	142	4,47
<u>3</u>	SNK obce Rovensko	1 261	39,73

Zdroj: výsledky voleb Rovensko, www.volby.cz

Graf 4: Poměr hlasů voleb v roce 2018

Zdroj: vlastní zpracování, data z www.volby.cz

Tabulka 14: Kandidátní listina Nestranící

Nestranící			
Pořadové číslo	Kandidát	Hlasy	Mandát
1	Šincl Josef	258	ANO
2	Vénosová Marcela, DiS.	227	ANO
3	Doleček Stanislav	232	ANO
4	Nedoma Tomáš, Ing.	251	ANO
5	Krobot Jan Bc.	157	NE
6	Krobotová Kateřina Bc.	220	ANO
7	Čermák Mojmír	137	NE
8	Zela Ivan	135	NE
9	Hrubý Antonín	154	NE

Zdroj: vlastní zpracování, data z www.volby.cz (hlasy pro kandidátky)

Tabulka 15: Kandidátní listina SNK obce Rovensko

SNK obce Rovensko			
Pořadové číslo	Kandidát	Hlasy	Mandát
1	Wagner Petr	199	ANO
2	Bezděková Martina Ing.	163	ANO
3	Wagner Michal	87	ANO
4	Faulhammerová Eva Bc.	90	NE
5	Domes František	149	NE
6	Vacková Petra	144	NE
7	Pelikán Marek	190	ANO
8	Klimeš Stanislav	118	NE
9	Matějček Petr	121	NE

Zdroj: vlastní zpracování, data z www.volby.cz (hlasy pro kandidátky)

4.4.4 Samospráva obce Rovensko

Samospráva obce se skládá ze starosty, místostarosty a devíti zastupitelů. Z důvodu nižší počtu zastupitelů ani v této obci není zřízena rada obce.

Zastupitelstvo obce

Pro volební období 2018–2022 jsou zastupiteli obce uvolněný starosta, neuvolněný místostarosta a sedm členů, z nichž je každý předsedou určitého výboru. Starosta obce Josef Šincl uvedl, že zasedání zastupitelstva se konají dle potřeby, ale průměrně každé tři týdny. Starosta obce Rovensko svolává před veřejným zasedáním ještě pracovní jednání, v rámci kterých, zastupitelé předkládají své názory a otázky na danou problematiku (Rozhovor č.3). Starosta obce dále uvedl: „*S podněty s investicím přicházím nejčastěji já a zastupitelé, protože už o větších investicích víme delší dobu, např. kanalizace, rekonstrukce školy či vybudování cyklostezky. Tyto investiční akce jsou běh na dlouhou trať.*“ (Rozhovor č.3).

Současné zastupitelstvo je složeno z kandidátů dvou sdružení. Jedná se o pět příslušníků ze sdružení Nestraníci a čtyř příslušníků SNK obec Rovensko. Složení zastupitelstva vypadá následovně:

Obrázek 14: Složení zastupitelstva 2018

Kandidátní listina		Kandidát			Navrhující strana	Politická příslušnost	Hlasy		Pořadí zvolení
číslo	název	poř. číslo	příjmení, jméno, tituly	věk			abs.	v %	
1	Nestraníci	1	Šincl Josef	51	Nestran.	BEZPP	258	14,56	1
1	Nestraníci	4	Nedoma Tomáš Ing.	48	Nestran.	BEZPP	251	14,17	2
1	Nestraníci	3	Doleček Stanislav	44	Nestran.	BEZPP	232	13,09	3
1	Nestraníci	2	Vénosová Marcela DiS.	26	Nestran.	BEZPP	227	12,81	4
1	Nestraníci	6	Krobotová Kateřina Bc.	36	Nestran.	BEZPP	220	12,42	5
3	SNK obce Rovensko	1	Wagner Petr	38	NK	BEZPP	199	15,78	1
3	SNK obce Rovensko	7	Pelikán Marek	48	NK	BEZPP	190	15,06	2
3	SNK obce Rovensko	2	Bezděková Martina Ing.	33	NK	BEZPP	163	12,92	3
3	SNK obce Rovensko	3	Wagner Michal	28	NK	BEZPP	87	6,89	4

Zdroj: zvolení členové zastupitelstva, data z www.volby.cz (hlasy pro kandidátky)

Výbory

Z výše uvedené tabulky jsou zastupitelé předsedy či členy různých výborů. Předsedou finančního výboru se stal syn bývalého starosty Stanislav Doleček. Předsedou kontrolního výboru je Tomáš Nedoma a členkou je Bc. Kateřina Krobotová. Za předsedu sociálního výboru byla zvolena Ing. Martina Bezděková. Předsedu kulturního výboru vykonává Marek Pelikán a dalšími členy kulturního výboru jsou Michal Wagner a Marcela Vénosová, DiS. (Dostupné z www.rovensko-morava.cz, obecní úřad)

Místostarosta obce

V tomto volebním období vykonává funkci místostarosty obce Petr Wagner, kandidát vystupující za sdružení SNK obec Rovensko. Ve volbách 2018 získal 199 preferenčních hlasů a byl vítězem SNK obec Rovensko, z tohoto důvodu byl na základě společné domluvy zvolen místostarostou.

Starosta obce

Starostou obce Rovensko je Josef Šincl, který vykonává svoji funkci již třetí volební období. S komunální politikou měl zkušenosti již před zvolením do funkce starosty, protože několik let působil jako zastupitel i místostarosta. Oslovení na kandidaturu přišlo od bývalého starosty Stanislava Dolečka, který se chystal do důchodu. Starosta ke kandidatuře dodal: „*Nechal jsem se napsat a vyšlo to, ale není to jen o tom vyhrát post starosty. Je to obrovská zodpovědnost.*“ (Rozhovor č.3)

Starosta obce také uvedl, že všechny kandidátní listiny sestavoval jako lídr kandidátky a podle jeho zkušeností je sestavení listin stále těžší, protože schopní lidé nemají zájem. Dále starosta ke kandidátním listinám řekl: „*Co se týče stran, tak v posledních letech byly kandidátní listiny složené ze sdružení nezávislých kandidátů. V poslední době už politické strany mizí, lidé k nim mají odpor.*“ (Rozhovor č.3)

V lokální politice starosta považuje za důležité komunikaci a úctu mezi lidmi. „*Velice kladně vnímám, že když se děje nějaká investiční akce (např. kanalizace), tak jsme všichni věděli, že to bude náročné a spíše nás to spojilo. Naopak, když se doba prosperity, tím spíše vylézají na povrch spory a polemiky.*“ (Rozhovor č.3)

Tabulka 16: Výsledky voleb v obci Svěbohov 1990-2018

Rok	1990	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018
Počet volených členů	9	9	7	7	7	7	7	7
Voliči v seznamu	299	309	330	343	348	354	347	347
Vydané obálky	269	286	271	284	277	270	253	259
Odevzdané obálky	268	286	271	284	277	270	253	258
Volební účast v %	89,97	92,56	82,12	82,80	79,60	76,27	72,91	74,64

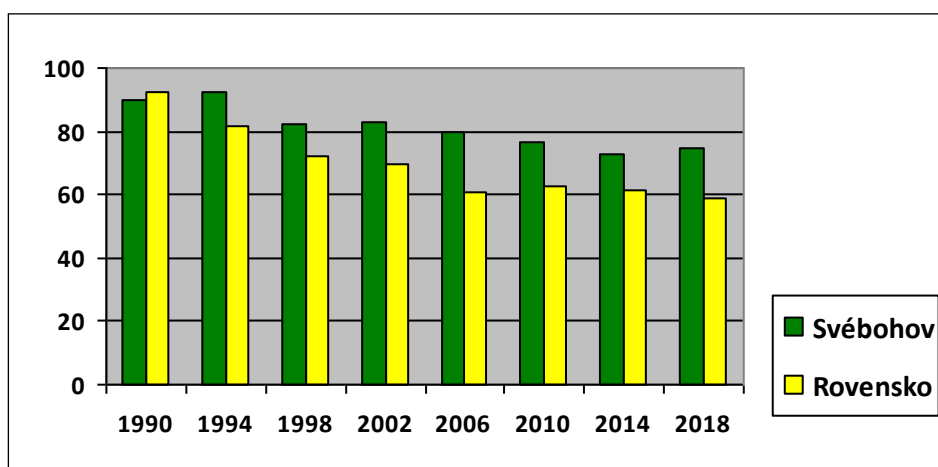
Zdroj: vlastní zpracování, data z www.volby.cz

Tabulka 17: Výsledky voleb v obci Rovensko 1990-2018

Rok	1990	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018
Počet volených členů	11	9	9	9	9	9	9	9
Voliči v seznamu	480	519	555	565	575	613	625	647
Vydané obálky	443	424	399	392	351	383	385	382
Odevzdané obálky	443	424	399	392	351	383	385	382
Volební účast v %	92,29	81,70	71,89	69,38	61,04	62,48	61,60	59,04

Zdroj: vlastní zpracování, data z www.volby.cz

Graf 5: Srovnání volební účasti v letech 1990-2018 v %

Zdroj: vlastní zpracování, data z www.volby.cz

4.4.5 Shrnutí kapitoly komunální systém voleb a samospráva v obcích

V posledních letech se stala nižší volební účast běžným jevem všech druhů voleb, zejména těch do Parlamentu České republiky, a i když je účast ve volbách do zastupitelstev obcí rok od roku nižší, tak se stále jedná o nejvyšší hodnotu v rámci všech voleb v ČR.

Na základě statistik bylo zjištěno, že nejvyšší volební účast v obcích byla první dvě volební období po pádu komunistického režimu, konkrétně v letech 1990 a 1994. Od té doby volební účast v obou obcích až na pár výjimek postupně klesá. V roce 2018 byla volební účast v obci Svébohov 74 % a v obci Rovensko pouze 59 %. Obec Svébohov má již od počátku svobodných voleb po roce 1990 až po současnost vyšší nejen volební účast, ale také více sestavených kandidátních listin i kandidátů.

Dotazovaní obcí se shodli, že většina občanů má averzi k politickým stranám, a proto je v posledních letech převaha kandidátů bez politické příslušnosti v rámci nezávislých sdružení. Dodali také, že je stále těžší vzbudit zájem občanů o místní politiku, natož sestavit kandidátní listinu. Dle slov bývalého starosty obce Svébohov bylo sestavení kandidátní listiny za dob aktivního působení politických stran otázkou prestiže. Z výsledků voleb je patrné, že se stárnutím dříve aktivních generací upadá celkový zájem o komunální politiku.

Co se týče orgánů obecních samospráv, tak v případě obou obcí se jedná o složení uvolněný starosta, neuvolněný místostarosta a zastupitelé, z nichž většina zastává také funkci předsedy konkrétního výboru.

5. Výsledky a diskuse

Tato část práce je věnována komparaci zjištěných informací a dat, které v rámci rozhovorů poskytli představitelé obcí Svěbohov a Rovensko.

Rozvoj obce a místní sdružení

Na základě studia statistik i dotazování respondentů bylo zjištěno, že v tomto směru mají obce největší odlišnosti. V obci Svěbohov, která je velikostně menší, dochází k poklesu počtu obyvatel a stárnutí populace. Sbor dobrovolných hasičů a spolek Svěbohovan jsou dlouhodobě jedinými zájmovými sdruženími, které prohlubují společenský život v obci. Vybudování stavebních pozemků v obci Rovensko přispělo k růstu počtu sídel i obyvatel. K atraktivitě obce napomáhá i široké spektrum zájmových spolků a sdružení, které umožňují bohaté sportovní a kulturní vyžití. Jedná se o FC Rovensko, Sbor dobrovolných hasičů, Hry bez hranic, Junák, Myslivecké sdružení, Orel, Rovenští včelaři Sosáčci, Spolek přátel rovenských vod a Sokol.

Kandidatura a sestavování kandidátních listin

Bývalí i současní starostové porovnávaných obcí se ke kandidatuře a výkonu funkce starosty dostali tak, že byli osloveni ke kandidování představiteli obce a pak do funkce zvoleni. Zároveň se shodli, že je vedla i touha po možnosti ovlivňovat život v obci a snažit se ji rozvíjet. Současní starostové, stejně jako bývalí, jsou ve funkci již nekolikáté období.

Co se týče sestavování kandidátních listin, tak se všichni respondenti shodli na tom, že sestavení kandidátní listiny není vůbec snadné. Na základě jejich zkušeností se jedná spíše o přemlouvání a pouze málo občanů se zapojí do lokální politiky ze své vlastní iniciativy. Pořadí kandidátů na kandidátních listinách je u obou obcí založeno na společné domluvě a diskuzi (Rozhovory č. 1-4).

Rozhodování a hospodaření v obci

U obou obcí bylo z rozhovorů zjištěno, že ve většině případů je právě starosta společně se zastupiteli ten, kdo přichází s podněty k investičním akcím. Starosta obce Rovensko řekl, že velké rozvojové návrhy jsou pro zastupitelstvo známi už delší dobu a vychází z nutnosti a potřeb obce. Zároveň dotazovaní dodali, že prosazování návrhu je z 99 %

všemi schváleno, ale důležitou roli sehrávají finanční prostředky a možnost získání dotací. Bývalý starosta obce Rovensko také uvedl, že se párkrát stalo, že i z řad občanů byl vznesen návrh na investici, ale vždy se jednalo o menší projekty, jako např. výstavba dětského hřiště. Na otázku sestavování rozpočtu oba starostové odpověděli, že prvotní návrh rozpočtu sestavuje starosta s účetní na základě předchozího roku, který je následně projednáván na pracovních schůzkách se zastupiteli. Co se týče schváleného rozpočtu na rok 2020, tak starosta obce Rovensko dodal, že se v současné době řídí pravidly rozpočtového provizoria, z důvodu neschválení rozpočtu (Rozhovory č. 1-4).

Pracovní jednání

Možnost pracovních schůzek před veřejným zasedáním využívají obě obecní zastupitelstva. Pro obec Rovensko pracovní schůzky představovaly novinku, která přišla až s nástupem současného starosty do funkce. Bývalý starosta této možnosti využil dle jeho slov maximálně třikrát. Oba současní starostové obcí se shodli na tom, že pracovní jednání jsou pro ně důležitá zejména z důvodu lepšího seznámení se s danou problematikou a ujasnění si svého názoru a postoje k dané záležitosti. I bývalý starosta obce Svěbohov této možnosti využíval a považoval to za dobrý krok k tomu, aby se zastupitelé mezi sebou naučili vzájemně komunikovat bez ohledu na politickou či jinou příslušnost k té či oné straně (Rozhovory č.1-4).

Finance a dotace

Bývalí představitelé obcí uvedli, že začátky provozu obce byly velice náročné, ale postupem času se finanční situace zlepšovala. Oběma se podařilo hospodařit s přebytkem, a tak ušetřit peníze na nečekané opravy a potřeby obce. Jejich názory na dotační politiku byly velice podobné. Oba projevíli na základě vlastních zkušeností námitky směřované nejen k jejich získání, ale i k udržení.

Starostové obcí také uvedli, že následující roky bude finanční situace obce velice náročná, a to z důvodu velkých investičních akcí. V obci Svěbohov se jedná o vybudování čističky odpadních vod a splaškové kanalizace, jejíž projektování vzbudilo mnoho bouřlivých diskuzí šířících se nejen na internetu, ale také na několika veřejných zasedání. V případě obce Rovensko se jedná o kompletní rekonstrukci školy, která započala již v roce 2019. Na oba tyto velké projekty obce získaly dotaci, která

však pokryje pouze část výdajů, a proto jsou obě obce nuceny si vzít úvěr do výše několika desítek milionů korun (Rozhovory č. 1-4).

Spolupráce obcí

Zmíněné obce spolupracují s okolními obcemi v rámci Mikroregionu Zábřežsko a MAS Horní Pomoraví. Starostka obce Svébohov vnímá tuto spolupráci jako smysluplnou, a to zejména v oblasti řešení odpadového hospodářství obcí, ale oceňuje také možnost předat si zkušenosti s ostatními starosty. Co se týče názoru starosty pana Šincla, tak ten jakožto předseda Mikroregionu Zábřežsko řekl, že někdy vnímá jako problém to, že součástí mikroregionu je i město Zábřeh, které je správním obvodem všech přidružených obcí, protože představitelé některých obcí čekají, jaké návrhy a možnosti nabídnou představitelé města Zábřeh. Zmínil také, že Mikroregion Zábřežsko nově administrativně spravuje MAS Horní Pomoraví, a tak očekává zlepšení a více spolupráce mezi obcemi.

6. Závěr

Ve své diplomové práci jsem se na případu dvou sousedících obcí Svébohov a Rovensko, ležících na území Olomouckého kraje, snažila objasnit problematiku obecních samospráv a lokální politiky a na základě zjištěných informací srovnat vybrané obce. Dílčími cíli praktické části práce bylo především charakterizovat socioekonomické ukazatele a demografickou strukturu obcí, identifikovat politické aktéry a politické subjekty obcí, dále pak definovat charakter proces řízení a rozvoje místních samospráv a pomocí analýzy výsledků komunálních voleb provést porovnání.

Na základě socioekonomických i demografických ukazatelů poskytnutých ze statistik ČSÚ bylo zjištěno, že ačkoli je vzdálenost mezi obcemi pouhých 3,4 km, tak vývoj počtu obyvatel a jejich stav vykazuje značné odlišnosti.

Obě obce se snaží neustále zkvalitňovat zařízení občanského vybavení a zvyšovat standard životní úrovně obyvatel například prostřednictvím inovací a rekonstrukcí. Nicméně i přesto se obec Rovensko vyvíjí lepším směrem z hlediska růstu počtu obyvatel, působení podnikatelských subjektů, dostupnosti a pestrosti škály společenského vyžití.

Praktická část práce si kladla za cíl najít odpovědi na tři následující výzkumné otázky: Kdo ve vybraných obcích přichází s podněty k investičním akcím a tím i k rozvoji obce ? Dostačují obcím finanční prostředky na běžný chod obce a jakým způsobem obce řeší případný nedostatek finančních prostředků ? Je lokální politický systém utvořen pouze z nezávislých kandidátů a jejich sdružení ?

Při zpracování první výzkumné bylo zjištěno, že v případě obou obcí většina návrhů na rozvojové akce pochází od starosty a také členů zastupitelstva. Rozhodování a hledání adekvátního řešení pak probíhá na základě společné diskuze. Bývalí starostové při rozhovorech mimo jiné dodali, že podněty k investicím zároveň vždy vyplývaly ze situace a potřeb obce.

Financování provozu obce probíhá u obou obcí prostřednictvím daňových příjmů, které tvoří podstatnou složku příjmové stránky rozpočtu. Každým rokem se tato částka zvyšuje, což obcím pomáhá lépe pokrýt mandatorní výdaje, ale na velké a finančně náročné projekty obce čerpají finanční prostředky z dotací a v horším případě z úvěrů. Současnou finanční situaci obcí ohodnotili současní představitelé jako velice náročnou i do budoucích let. U obou obcí se jedná o zadlužení z důvodu velkých investiční akcí, které jsou z části financovány z dotací, ušetřených prostředků a úvěru, jehož poskytnutí bylo v obou případech nezbytným řešením.

Systém přidělování dotací byl všemi respondenty ohodnocen spíše negativně na základě osobních názorů a vlastních zkušeností z praxe, ale také všichni dodali, že díky dotacím se uskutečnila celá řada rozvojových projektů, na které by jinak obec se svým rozpočtem bohužel nedosáhla.

Komunální politika se v průběhu let u obou obcí utvářela odlišným způsobem. Pravdou je, že s úpadkem aktivit a činností politických stran se do popředí dostávalo stále více nezávislých kandidátů a jejich sdružení, ale i přesto bylo řízení obce Rovensko mimo tři volební období pod vládou politické strany KDU-ČSL. Porovnáním výsledků voleb 2014 a 2018 bylo zjištěno, že i když se tato strana stala jasným vítězem voleb roku 2014, tak následující volby pro ni znamenaly obrovský neúspěch v podobě 4,5 %. Oproti tomu v obci Svěbohov byly již od roku 2002 kandidátní listiny sestavovány, až na výjimku v roce 2018, pouze ze sdružení nezávislých kandidátů, což je pro komunální volby na malých obcích nejtypičtější.

Zpracováním této diplomové práce bylo zjištěno, že nedostatek finančních prostředků je u malých obcí stále více diskutovaným tématem. Představitelé obou komparovaných obcí se pro rozvoj snaží získávat zdroje v podobě dotací, které alespoň částečně pokryjí výdaje velkých investičních projektů a sníží míru možného zadlužení, které je bohužel v případě obou obcí aktuálním řešením nedostatku finančních zdrojů.

Úplným závěrem lze konstatovat, že se malé obce stále více potýkají s problémy finanční udržitelnosti a efektivnosti výkonu veřejné správy. Často navrhovaným řešením je redukování velkého počtu malých obcí jejich slučováním či připojení jedné obce k druhé. Za mírnější řešení je však považována posílená spolupráce obcí, která nenaruší identitu a individualitu jednotlivých obcí. Důležitým nástrojem posílené spolupráce obcí na regionální úrovni jsou tzv. místní akční skupiny neboli MAS, které jsou postaveny na spolupráci občanů, neziskových organizací, soukromých subjektů a subjektů veřejné správy za účelem rozvoje venkova pomocí aktivního získávání a rozdělování dotačních prostředků.

7. Seznam použitých zdrojů

Literatura:

BALÍK, S. *Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4.

BERNARD, J. *Komunální politika malých obcí a její neformální aspekty*. Praha, 2012. Dizertační práce. Univerzita Karlova.

CABADA, L. a M. KUBÁT. *Úvod do studia politické vědy*. 2. rozš. a dopl. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2004. Politologie (Eurolex Bohemia). ISBN 80-864-3263-7.

ČMEJREK, J. *Obce a regiony jako politický prostor*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008, ISBN 978-80-87197-00-4.

ČMEJREK, J. a R. KOPŘIVA. *Základy veřejné správy*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2015. ISBN 978-80-213-1626-3.

ČMEJREK, J. a KOL. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: Specifika politického života v obcích ČR*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. ISBN 978-80247-3061-5.

HORZINKOVÁ, E. a V. NOVOTNÝ. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. 3., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-459-6.

JÜPTNER, P. *Komunální koalice a politické modely*. *Politologická revue* č. 2, Praha: Česká společnost pro politické vědy, 2004. ISSN 1211-0353

KADEČKA, S. a F. RIGEL. *Výkon státní správy – kompetence, odpovědnost*. Praha: Ministerstvo vnitra, 2009.

KADEŘÁBKOVÁ, J. a J. PEKOVÁ. *Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-807-3579-104.

KÁŇA, P. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium žáků středních škol*. 3., aktualiz. vyd. Ostrava: Montanex, 2010. ISBN 978-80-7225-319-7.

KOPŘIVA, R., ČOPÍK, J. a J. ČMEJREK. Mechanismy rozhodování o investičních záměrech a rozpočtech obcí. *Sociológia* 49 (5). 2017. ISSN 0049–1225.

KOUDELKA, Z. *Obecní samospráva: zákon o obcích v komentovaném znění*. Brno: Ve spolupráci s nakl. Doplněk vydalo Občanské sdružení pro region, 2006. ISBN 80-723-9193-3.

KUKALOVÁ, G. a D. PFEIFEOVÁ. *Místní finance v ČR*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2018. ISBN 978-80-213-2850-1.

MINISTERSTVO VNITRA. *Jsem zastupitel(ka)*. Praha: Ministerstvo vnitra, 2018.

MOURITZEN, P.E. and J.H. SVARA. *Leadership at the Apex: Policymakers and Administrators in Western Local Governments*. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, 2002. ISBN 978-0-8229-5785-0

OUTLÝ, J. Volby do zastupitelstev – vývoj a souvislosti. *Politická revue*, 2003, 9 (2).

PEKOVÁ, J. a KOL. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978807357-351-5.

PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst obcí a regionů – Teorie a praxe*. 2.. vyd. Praha: GRADA Publishing a.s., 2009. ISBN: 978-80-247-2789-9.

REKTOŘÍK, J. a KOL. *Strategie rozvoje měst, obcí, regionů a jejich organizací*. Brno: Masarykova univerzita, 1999. ISBN 80-210-2126-8.

SVAZ MĚST A OBCÍ. *Průručka pro člena zastupitelstva obce po volbách*. Praha: Svaz měst a obcí České republiky, 2018. ISBN 978-80-906843-2-4.

Legislativní zdroje:

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, rozpočtová pravidla

Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů

Internetové zdroje:

Český statistický úřad. [online]. 2019 [cit. průběžně od 2019-09-03 do 2019-12-20]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/>

Český statistický úřad. [online]. 2019 [cit. průběžně od 2019-09-03 do 2019-12-20]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/>

Město Zábřeh. [online]. 2020. [cit. průběžně od 2020-01-02 do 2012-02-10]. Dostupné z: www.zabreh.cz

Obec Svěbohov. [online]. 2020. [cit. průběžně od 2020-01-02 do 2012-02-10]. Dostupné z: www.svebohov.cz

Obec Rovensko. [online]. 2020. [cit. průběžně od 2020-01-02 do 2012-02-10]. Dostupné z: www.rovensko-morava.cz

Spolek Svěbohovan. [online]. 2020. [cit. průběžně od 2020-01-02 do 2012-02-10]. Dostupné z: www.svebohovan.eu

Svazek obcí Mikroregionu Zábřežsko. [online]. 2020. [cit. průběžně od 2020-01-02 do 2012-02-10]. Dostupné z: www.zabrezsko.cz

Rozhovory:

Rozhovor č. 1 se starostkou obce Svébohov Ing. Šťastnou,
ze dne 12. 2. 2020. Místo: Budova obecního úřadu Svébohov

Rozhovor č. 2 s bývalým starostou obce Svébohov panem Chamlarem,
ze dne 12. 2. 2020. Místo: Budova obecního úřadu Svébohov

Rozhovor č. 3 se starostou obce Rovensko panem Šinclem,
ze dne 10. 2. 2020.

Místo: Budova obecního úřadu Rovensko

Rozhovor č. 4 s bývalým starostou obce Rovensko panem Dolečkem,
ze dne 15. 2. 2020. Místo: Budova obecního úřadu Rovensko

8. Přílohy

Seznam použitých zkratk:

ČR – Česká republika

ČSU – Český statistický úřad

ČSSD – Česká strana sociálně demokratická

JSDH – Jednotka sboru dobrovolných hasičů

JZD – Jednotné zemědělské družstvo

KDU-ČSL – Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová

KSČ – Komunistická strana Československa

KSČM – Komunistická strana Čech a Moravy

MAS – Místní akční skupina

NUTS – Nomenklatura územních statistických jednotek

SDH – Sbor dobrovolných hasičů

SNK – Sdružení nezávislých kandidátů

Rozhovor č. 1 se starostkou obce Svěbohov Ing. Martinou Šťastnou

Co vás vedlo ke kandidování, angažování se v obci ?

První moje volební období jsem se do zastupitelstva dostala tak říkajíc náhodou. V létě roku 2010 mě oslovila jedna občanka, jestli bych byla ochotná se „nechat napsat“ na kandidátní listinu, kterou sestavovala. Do té doby jsem neměla s komunální politikou vůbec žádnou zkušenost a nedokázala jsem si představit co práce v obecním zastupitelstvu obnáší. Nicméně potom jak jsem rozhodla, že tedy do kandidatury půjdu jsem se o celou problematiku začala více zajímat. V podzimních volbách jsem byla, k mému velkému překvapení, zvolena do zastupitelstva obce, a nakonec jsem po debatách nově zvolených zastupitelů byla zvolena i do funkce starostky.

Druhé a třetí volební období jsem samozřejmě zvažovala, zda dále kandidovat do obecního zastupitelstva, ale vzhledem k tomu, že se za moje první volební období toho

mnoho naplánovalo do budoucna, tak jsem měla pocit, že je potřeba tyto „rozdělané“ záležitosti dokončit. Musím také zmínit, že první volební období je myslím u všech začínajících starostů stejné, seznamují se s problémy obce, s tím, jak je možné je řešit atd. a pozná, že ne všechno je tak jednoduché, jak se to na první pohled zdálo nebo jak to vidí ze svého pohledu občan. I z toho důvodu jsem se rozhodla podruhé a potřetí kandidovat. Měl jsem pocit, že se jsem se začala v obecní problematice více orientovat a chtěla jsem nabyté zkušenosti nějak zúročit v práci pro obec, protože nový starosta by musel znovu začínat od nuly.

Jakým způsobem sestavujete kandidátní listiny ? Upřednostňujete nezávislá sdružení kandidátů nebo politické strany ? Je snadné sestavit kandidátní listinu a jak bývá určeno pořadí kandidátů ?

Dvakrát jsem sestavovala kandidátní listinu jako sdružení nezávislých kandidátů. Kandidátní listinu není snadné sestavit. Mnoho lidí, o kterých si myslím, že by jejich zkušenosti a názory byly přínosem pro obec, nemá zájem se vůbec kandidatury zúčastnit. Pořadí kandidátů je spíše na základě domluvy.

Jak dlouho působil v zastupitelstvu a ve funkci starosty ?

V zastupitelstvu i ve funkci starosty působil desátým rokem.

Naplnily se vaše vize a představy ve výkonu funkce ?

To je těžké říct. Člověk má jinou představu o tom, jak funguje obecní zastupitelstvo a co obnáší práce starosty, než se skutečně zastupitelem nebo starostou stane.

Míváte pracovní schůze před veřejným zasedáním zastupitelstva ?

Pracovní schůzky před veřejným zasedáním zastupitelstva máme. Bývají hlavně z toho důvodu, aby se zastupitelé blíže seznámili s problémy, které se budou řešit na zasedání zastupitelstva, aby měli možnost kvalifikovaně rozhodnout. Materiály k zasedání zastupitelstva mají zastupitelé k dispozici několik dní před zasedáním, aby se stihli do veřejného zasedání se všim seznámit, ale je občas potřeba ještě něco dovysvětlit, či probrat, a to se děje na pracovních schůzkách.

Jak často a v jakém počtu se schází zastupitelstvo obce ?

Ze zákona by se zastupitelstvo mělo scházet minimálně 1 x za tři měsíce. Zasedání zastupitelstva obce Svébohov bývají obvykle 1x za dva měsíce někdy i častěji podle toho co a kdy je potřeba řešit. Dalo by se říct, že svolávám zasedání zastupitelstva operativně, vždy když je potřeba. Zastupitelé se obvykle schází v plné plném počtu.

Kdo přichází s podněty k investicím v obci ? Vy, zastupitelé, místní spolky či občané ?

Podněty k investicím většinou pochází ode mě nebo od zastupitelů.

Bývají investiční akce a jiné rozvojové návrhy na zastupitelstvu spíše zdrojem polemik či shody ?

Na většině investičních akcí a rozvojových návrhů panuje shoda.

Z jakých dotací obec čerpala ? Jak hodnotíte systém získávání dotací ?

Obec čerpala dotace z různých zdrojů. Jedná se o dotace z Olomouckého kraje (Dotace na zajištění akceschopnosti JSDH, Dotace v oblasti kultury, Dotace z programu obnovy venkova Olomouckého kraje) dále obec čerpala dotace z Ministerstva zemědělství, z Ministerstva pro místní rozvoj a z Ministerstva životního prostředí). Nepřísluší mi hodnotit systém získávání dotací, myslím si, že celá dotační politika není úplně v pořádku. Z mého pohledu by bylo lepší peníze určené na dotace přímo, podle nějakého klíče, rozdělit mezi obce. Obce totiž nejlépe vědí, jak peníze použít a nestávalo by se, že by se dotace využívaly jen proto, že to jsou prostě dotace. Pak se čerpá i na projekty, které nejsou pro rozvoj území či obce důležité, ale byly na to vypsané dotace, takže se budují i věci, které nikdo nevyužívá, a přitom by se peníze daly použít jinak a lépe. Ale to je jen na delší úvahu.

Financování obce probíhá spíše dotacemi nebo daňovými příjmy ?

Financování chodu obce probíhá daňovými příjmy a nedaňovými příjmy (příjmy z pronájmu...). Financování investic a neinvestic probíhá kombinací příjmů (daňových a nedaňových) s dotacemi.

Jak hodnotíte současnou situaci obce ?

Vzhledem k tomu, že se v tomto roce začíná realizovat výstavba Splaškové kanalizace v částce cca 60 mil Kč tak v příštích letech, kdy bude obec splácet úvěr nebude finanční situace obce příliš dobrá. To je přesně to, co jsem nastínila v minulé odpovědi, skloubit to co je výhodné pro občana s tím co je výhodné pro obec.

Jakým způsobem sestavujete rozpočet ?

Prvotní návrh rozpočtu sestavuje paní účetní se starostou na základě předchozího roku (především mandatorní výdaje) a vše je na pracovních schůzkách konzultováno se zastupiteli obce. Tito se vyjadřují k rozpočtu a dávají návrhy na doplnění, případně na nutné opravy a investice. Takže by se dalo říct, že rozpočet vzniká společnou diskuzí se zastupiteli.

Jaké opravy se do budoucna plánují ?

Vzhledem k tomu, že se na příští cca 1,5 roku plánuje výstavba kanalizace lze předpokládat, že opravy, které obec bude uskutečňovat se budou týkat vodovodního řadu. Po výstavbě kanalizace se předpokládá oprava místních komunikací (to ovšem závisí na finančních prostředcích, které budou k dispozici)

Co považujete za důležité v lokální politice ?

V komunální politice považuji za důležité komunikaci, úctu, pokoru a zdravý rozum. Musíme mít na paměti, že my jsme tu pro občany a také, že máme zodpovědnost k obci a jejímu majetku, aby tu po nás pro naše děti zůstala fungující obec, kde se budou občané cítit dobře. Někdy je ovšem obtížné skloubit to, co je nejlepší pro občany a s tím co je nejlepší pro obec a její rozvoj.

Rozhovor č. 2 s bývalým starostou obce Svěbohov Petrem Chamlarem

Co vás vedlo ke kandidování, angažování se v obci ?

K první kandidatuře jsem byl „přizván“ členy KDU-ČSL, kteří mě přesvědčili, abych se, co by nestraník stal lídrem jejich kandidátky. Jelikož jsem neměl s komunální politikou žádné zkušenosti, nechtěl jsem nabídku přijmout, následně, ale po příslibení podpory a pomoci z jejich strany jsem svolil. Svoji roli jistě hrála i možnost ovlivňování života a chodu obce.

Jakým způsobem byly za vás sestavovány kandidátní listiny ? (Upřednostňovaly se spíše sdružení nezávislých kandidátů či politické strany)

Sestavování kandidátní listiny bylo společným dílem. Podle mých zkušeností na malých obcích je někdy dost náročné kandidáty přesvědčit, aby se vůbec na kandidátní listinu nechali napsat. Dokud byly v obci aktivní politické strany bylo sestavení kandidátní listiny otázkou spíše prestiže. Bohužel činnost a aktivita politických stran v obci pozvolna upadala až v podstatě zanikly úplně. No a potom nastala situace, kdy jsem musel z pozice starosty oslovovat občany, aby se vůbec nějaká kandidátka dala dohromady. Situace se v tomto směru zlepšila po založení občanského sdružení a po výraznějším zapojení Sboru dobrovolných hasičů do společenského života obce.

Bylo snadné sestavit kandidátní listinu a jak se určovalo pořadí kandidátů ?

Podle mých zkušeností je sestavování kandidátních listin spíše otázkou domlouvání, přemlouvání a přesvědčování. Pořadí na prvních místech kandidátky je většinou otázkou „přesvědčování“ a čím více je přesvědčujících, tím větší je šance na úspěch. V případě zvolení to pro ně znamená věnovat čas práci v zastupitelstvu, ve výborech, někdy absolvovat i nepříjemná jednání s občany nebo muset dělat i nepříjemná rozhodnutí a být schopen je zdůvodňovat a obhajovat.

Jak dlouho jste působil/působíte v zastupitelstvu a ve funkci starosty ?

V zastupitelstvu obce jsem ve funkci starosty působil čtyři volební období. Pak jsem si dal dvě volební období „přestávku“ a v současném zastupitelstvu zastávám funkci předsedy kontrolního výboru.

Naplnily se vaše vize a představy ve výkonu funkce ?

Jelikož jsem při vstupu do komunální politiky v podstatě neměl představu o fungování obce byl pro mě nástup do funkce velmi náročný a mnohokrát jsem vážně uvažovat o rezignaci. Na malé obci, kde není žádný „aparát“ zaměstnanců, musí starosta řešit v podstatě úplně všechno. Jelikož krátce před mým nástupem do funkce starosty byla zahájena stavba plynofikace obce bez finančního zajištění přišlo opravdu velmi náročné období a situace se často jevila jako bezvýchodná.

Jak byste ohodnotil finanční situaci obce během doby, kdy jste byl ve funkci starosty ?

Jak už jsem uvedl finanční situace byla zpočátku velice složitá a bylo nutné důkladně zvažovat každý výdaj. Naštěstí díky podpoře tehdejšího přednosty okresního úřadu se situaci podařilo zvládnout a v následujících volebních obdobích se podařilo hospodařit s přebytkem a vždycky něco ušetřit.

Kdo přicházel s podněty k investicím v obci ? Vy, zastupitelé, místní spolky či občané ?

Pokud jde o podněty k investicím, ty většinou vyplynuly ze situací a potřeb řešit například havarijní opravy obecního majetku. Bylo jen potřeba sestavit jejich soupis a priority. Toto řešil tzv. Program rozvoje obce, který jsem sestavil ve spolupráci se stavebním výborem zastupitelstva obce a následně byl zastupitelstvem obce schválen. Dalším limitujícím faktorem byl samozřejmě objem finančních prostředků, který bylo možné investovat. Dalším faktorem, který ovlivňoval realizaci akcí byla také možnost získání dotací na realizaci.

Bývaly investiční akce a jiné rozvojové návrhy na zastupitelstvu spíše zdrojem polemik či shody?

Dle mé zkušenosti byly rozvojové návrhy výsledkem shody.

Setkávalo se zastupitelstvo na pracovní jednání před veřejným zasedáním ? (pokud ano, proč ?)

Ano, často jsme využívali možnost pracovních schůzek členů zastupitelstva.

Zvláště v případech, kdy bylo nutné řešit nějaké náročné záležitosti (např. prodeje pozemků). Dle mé zkušenosti je dobré sejít se před veřejným zasedáním, aby se zastupitelé mohli důkladně seznámit s projednávanou tematikou a ujasnit si postoje k jednotlivým otázkám. Myslím si, že je jen pro dobro obce, pokud jsou zastupitelé spolu schopni vzájemně komunikovat bez ohledu na politickou či jinou příslušnost k té či oné straně. Pracovní schůzky zastupitelstva jsem svolával během všech volebních období, kdy jsem vykonával funkci starosty a také současné zastupitelstvo tuto možnost využívá, a to i přes to, že veškeré podklady pro jednání jsou zastupitelům zasílány elektronickou poštou.

Jak byste ohodnotil systém získávání dotací ? Máte námitky ?

Podle mého názoru je systém přidělování dotací špatný. Malé obce nemají příliš šanci na dotační prostředky dosáhnout. Navíc se domnívám, že dotační systém projekty poměrně značně prodražuje a vyplatí se pouze u velkých projektů. Zpracování žádostí o dotaci zvláště z evropských zdrojů je administrativně velice náročné.

Aby bylo možné o dotaci žádat je nutno splnit řadu podmínek a projekt musí být opravdu dokonale zpracován. I po dokončení projektu je v případě přiznání dotace je po dobu udržitelnosti projektu obec stále „v ohrožení“, že bude muset třeba část dotace vrátet.

Co jste považoval/považujete za důležité v lokální politice ?

Komunální politika na malé obci představuje být v každodenním bezprostředním kontaktu s voliči občany, kteří svými hlasy politika do funkce zvolili. Domnívám se, že pro správný výkon funkce je třeba „nadřadit“ zájmy obce nad svoje osobní zájmy a tomuto podřídit veškeré svoje rozhodování a jednání. Vždycky je třeba mít na paměti, že nikdy není možné vyhovět všem a každé, byť sebelepší rozhodnutí je pro někoho špatné. Důležité je jednat a rozhodovat tak, aby si člověk sám sebe mohl vážít.

Rozhovor č. 3 se starostou obce Rovensko Josefem Šinclem

Co vás vedlo ke kandidování, angažování se v obci ?

Oslovil mě bývalý starosta, když končil své volební období. Na činnostech obce jsem se podílel od roku 1995. Zejména ve sdružení Orel Rovensko, jejímž starostou jsem se stal v roce 1999. Zároveň to byla i touha po změně zaměstnání a zvědavost.

Jak dlouho působíte v zastupitelstvu a ve funkci starosty ?

V zastupitelstvu jsem již páté volební období a starostou 9 let.

Nejdříve jsem byl zastupitel, pak místostarosta a nakonec starosta.

Naplnily se vaše vize a představy ve výkonu funkce ?

Mým prvním cílem byla kanalizace za 60 milionů korun. Bylo to velice náročné období, cítil jsem tíhu zodpovědnosti, ale vše se podařilo. V roce 2020 nás čeká další velká investice, a to rekonstrukce školy.

Jakým způsobem sestavujete kandidátní listiny ? Upřednostňujete nezávislá sdružení kandidátů nebo politické strany ? Je snadné sestavit kandidátní listinu a jak bývá určeno pořadí kandidátů ?

V posledních letech jsou upřednostňovány spíše sdružení nezávislých kandidátů. Lidé mají odpor k politickým stranám. Podle mých dosavadních zkušeností sestavit kandidátku snadné není. Vše je o lidech, ti schopní většinou nemají zájem. Moji kandidátní listinu jsme sestavovali na základě společné diskuze s tím návrhem, že chci kandidovat na starostu. Pořadí kandidátů jsme sestavili na základě společné domluvy.

Míváte pracovní schůze před veřejným zasedáním zastupitelstva ?

Ano, máme je vždy. Velice se mi tato pracovní jednání před veřejným zasedáním osvědčila. Jsem rád, když jsou zastupitelé plně informováni o všem, co se bude řešit. Tímto chci také předejít možným konfliktům, protože kdyby tato pracovní jednání nebyla, pak by mohly být pro členy některé body těžce vstřebatelné.

Jak často a v jakém počtu se schází zastupitelstvo obce ?

Zastupitelstvo je složeno z 9 členů. Ve většině případů se scházíme v plném počtu.

Schůze bývají přibližně každé tři týdny

Kdo přichází s podněty k investicím v obci ? Vy, zastupitelé, místní spolky či občané ?

Nejčastěji já nebo zastupitelé, protože o některých větších investicích víme už delší dobu, např. kanalizace, rekonstrukce školy či vybudování cyklostezky. Tyto větší investiční akce jsou běh na dlouhou trať.

Pokud nějakou investiční akci zahájíme, dělám vše pro to, aby byla dokončena. Velice rád spolupracuji s místními firmami a živnostníky. Vnímám to jako prospěch pro obě dvě strany.

Bývají investiční akce a jiné rozvojové návrhy na zastupitelstvu spíše zdrojem polemik či shody ?

Řekl bych, že jak kdy. Ve většině případů se shodneme, spíše detaily bývají občas zdrojem polemik.

Z jakých dotací obec čerpala ? Jak hodnotíte systém získávání dotací ?

Naše obec čerpala dotace z IROP, Ministerstva pro místní rozvoj, SFDI a dotací z MAS. Systém získávání dotací je zdoluhavý proces papírování.

Ideální by bylo, kdyby peníze na účet přistály hned. Pro získání dotací je potřeba splnit podmínky, jinak je nedostaneme.

Naše úspěšnost zisku dotací je zhruba 70 %. Zdůraznil bych taky, že jedna věc je získání finanční podpory na určitou rekonstrukci a druhá věc je udržování stavu.

Financování obce probíhá spíše dotacemi nebo daňovými příjmy ?

V současné chvíli je to zhruba půl a půl.

Jak hodnotíte současnou situaci obce ?

Z důvodu rekonstrukcí a budování čeká obec finančně náročné období.

Jakým způsobem sestavujete rozpočet ?

Rozpočet sestavujeme na základě skutečnosti z předchozího roku a případné detaily pak projednáváme na zastupitelstvu.

Jaké opravy se do budoucna plánují ?

V současnosti probíhá rekonstrukce školy (školní jídelny a tělocvičny), která je velice finančně náročná. Máme také rozpracovaný projekt na vybudování cyklostezky Rovensko – Zábřeh. Do budoucna je v plánu výstavba nového stavebního obvodu a oprava kapličky.

Co považujete za důležité v lokální politice ?

Za důležité považuji komunikaci a úctu mezi lidmi. Velice kladně vnímám, že když se děje nějaká investiční akce (např. kanalizace), tak jsme všichni věděli, že to bude náročné a spíše nás to spojilo. Naopak, když se doba prosperity, tím spíše vylézají na povrch spory a polemiky.

Rozhovor č. 4 s bývalým starostou obce Rovensko Stanislavem Dolečkem

Co vás vedlo ke kandidování, angažování se v obci ?

Bylo to v roce 1989 po pádu režimu, v té době jsme snad všichni měli velké naděje a toužili po změně. Už ve svém tehdejší zaměstnání jsem byl členem sdružení Občanského fóra a odborů. Když jsem v roce 1990 kandidoval do funkce starosty měl jsem jasné představy, možná někdy trochu naivní o tom, jak bych chtěl, aby obec vypadala. Za minulého režimu měly obce zanedbanou infrastrukturu, tzn. nevyřešená plynofikace, kanalizace, odpady. Z tohoto důvodu jsem do tohoto šel, chtěl jsem to změnit.

Jakým způsobem byly za vás sestavovány kandidátní listiny ? (Upřednostňovaly se spíše sdružení nezávislých kandidátů či politické strany)

První kandidátku jsem sestavil pod stranou Občanské fórum v roce 1990. Vzpomínám si, že tehdy nebyl problém lidi oslovit, protože každý toužil po změně. Kandidátní listiny byly složeny převážně z KDU-ČSL, KSČM. S odstupem času začaly politické strany upadat a lidé k nim ztratili důvěru. S tím vznikala různá sdružení nezávislých kandidátů, ale zájem o komunální politiku upadal. Najednou byl problém nejen kandidátní listinu sestavit, ale i vůbec vzbudit zájem lidí, kteří byli schopní a pro obec přínosní.

Bylo snadné sestavit kandidátní listinu a jak se určovalo pořadí kandidátů ?

Jak jsem již uvedl, moje první zkušenost byla kladná. Pak to pomalu začínalo upadat a v současné době je to spíše o přemlouvání. Při určování pořadí kandidátů jsem vždy předložil jako lídr kandidátky svůj návrh a pak probíhala společná domluva s ostatními.

Jak dlouho jste působil/působíte v zastupitelstvu a ve funkci starosty ?

Funkci starosty jsem vykonával od roku 1990 do roku 2010, tedy pět volebních období.

V roce 2010 jsem svoji funkci předal a odešel do důchodu.

Naplnily se vaše vize a představy ve výkonu funkce ?

Po pádu režimu jsem věřil, že dojde k celospolečenským změnám v systému, ale ne vše vnímám jako dobře nastavené. Co se týče obce, tak se mi taky vše nepodařilo. V prvním období jsem si nalinkoval vše, co chci změnit, ale z důvodu nedostatku financí nebo dlouhého řešení se vše nestihlo tak, jak jsem si myslel. Řadu rozpracovaných věcí pak musel „dořešit“ současný starosta obce.

Jak byste ohodnotil finanční situaci obce během doby, kdy jste byl ve funkci starosty ?

Z počátku byl chod obce velice náročný. Když jsem začínal byl rozpočet zhruba 700 000 Kč,- a šetřila se každá koruna. Když jsem ne funkci končil byl rozpočet 5 500 000,-. Za mého působení se vybudovala infrastruktura obce a finanční prostředky se daly získat snadněji s pomocí ministerstev či krajů. V současné době je vše obtížnější. Všechno má nálepku dotací a podmínky jsou mnohdy dle mého názoru až nesmyslné. Zkrátka získat finance s sebou přináší splnit mnoho kritérií a papírování.

Kdo přicházel s podněty k investicím v obci ? Vy, zastupitelé, místní spolky či občané ?

Co se týče velkých investic, tak ty vždy vyplynuly z potřeb obce. Jednalo se o nutnost, která se musela udělat, jako například vodovod, plynofikace a jiné. Od občanů například padl návrh na vybudování dětského hřiště, které jsme za pomoci krajských dotací zřídily.

Bývaly investiční akce a jiné rozvojové návrhy na zastupitelstvu spíše zdrojem polemik či shody?

Podle mé zkušenosti jsme se z 99 % shodly.

**Setkávalo se zastupitelstvo na pracovní jednání před veřejným zasedáním ?
(pokud ano, proč ?)**

Za mého působení jsme pracovní jednání měli maximálně 3x. Měl jsem dobrý „tým“ starosta, místostarosta a předseda finančního výboru, takže jsem necítil potřebu se takto scházet. Naše veřejná zasedání pak bývala trochu delší, aby se vyřešily všechny otázky a připomínky, ale neměl jsem potřebu tento systém měnit, když to fungovalo.

Jak byste ohodnotil systém získávání dotací ? Máte námitky ?

System získávání dotací není dobrý. Snažil jsem se bojovat za změnu, ale moc se to nedařilo. Na druhou stranu jsem díky dotacím vybudoval řadu věcí, které by bez toho nebyly. Upřímně však musím říct, že jsem se s tímto systémem nikdy neztotožnil. Nicméně to byla nutnost, jinak by se obec nemohla dál rozvíjet. Důležité je i to, že jedna věc je dotaci získat a druhá je udržet. Mnohdy jsem měl kontroly skrz „banality“ které neměly na zisk dotace žádný vliv.

Co jste považoval/považujete za důležité v lokální politice ?

Řekl bych to asi takto: komunikace, úcta, slušnost a diskuze.